

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

EMRDETÉSEK:
4-hasabos postit sor egyszer 20 fill.
minden következéskor 16 fillér.

Nyitólátó ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Szerda, január 15.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesztérelkek: Az Adria tarifapolitikája.
Aradmegye közönsége és a gazdasági munka- és cseléd-szolgálat.
Petőfi koponyája megkerült?
A kereskedelmi- és iparkamara első ülése.
Az aradi rabbi pályafutása.
Ingyen kenyér!
Az új-szent-annai lázadók ügye a nagyváradi tábla előtt.
Hogy korteskednek Tótváradon?
Tárcs: Védőbeszéd. Irta: Simon Vilmos dr.
Regény-Csarnok: A harmadik. Irta: Sienkiewicz Henrik. Fordította: Hegedüs Szeráfin.

Az Adria tarifapolitikája.

Budapest, január 14

Az ország gazdasági válsággal küzd. Az illetékes faktorok, közzgazdák, sajtó egyre törik a fejüket, miképpen lehetne a helyzeten javítani. Alig fogja valaki kétségbevonni, hogy a számolás egyik hathatós módja volna, hogy terményeink és gyártmányaink kivitelét előmozdítsuk s így termelésünk helyzetén segítsünk. A kivitel előmozdításának leghathatósabb eszköze viszonyaink közt célirányos tarifapolitika lehet. Minél kedvezőbbek a szállítási feltételek, annál könnyebben versenyezhetünk kiviteli cikkeinkkel a külföldön.

Viszont, ha a szállítás drága, kivitelünk — s itt csakis a vámkülföldre irányuló kivitelt értjük, — meg van bémítva; az osztrák piacnak teljesen ki vagyunk szolgáltatva és ha létre is jön

valami kevés export, az csak úgy válik lehetővé, hogy a termelő nyereségét a lehető legalacsonyabb fokra leszorítjuk. Károsodik ugyan a forgalom korlátoltságából kifolyólag a közvetítő kereskedelem is, de a kár mégis csak a termelőt sújtja, elsősorban a legnagyobb mértékben.

Sajnos, a mi kivitelünknek az utóbb jelzett kedvezőtlen előfeltételekkel kell számolnia. Bátran állíthatjuk, hogy alig van exportra dolgozó állam, a mely olyan magas szállítási költségekkel volna sújtva, mint Magyarország. Például Franciaország, Németország, Oroszország, Hollandia, Belgium, Románia, olcsó víziutakkal rendelkeznek a tenger felé. Anglia, Olaszország minden pontja közel esik a tengerhez. Hazánk ellenben kellesténél távolabb fekszik egyetlen kikötőnkől, az odavezető vasut nagy építési költsége még csak dragábbá teszi a szállítást. De meg ez a hegyi vasut nem is alkalmas nagyobb forgalom lebonyolítására, a magyar államvasutaknak tehát nincs is érdekében, hogy a Fiumei forgalom túlságosan meg növekedjék.

Ezen a bajon azzal kell segíteni, hogy vagy még egy sinpárt fektetünk le a mostani mellé, vagy pedig — s ez volna a megoldás ajánlatosabb módja — a Kulpa mentén új vasutat építünk. Ez a Risznák hegy alatt alaguton jutna át, a mint a fiumei vasutat eredetileg tervezték — s a mellett, hogy nem lesz kitéve a hófúvásnak, meg a borának, kevesebb üzemköltséget is fog okozni, mint

a Karszt hátára fölkapaszkodó jelenlegi vasutivonatot. Ilyenformán lehetségessé fog válni a szállítási költségek csökkentése s amit hatványozott mértékben érünk el, ha a folyóvízi közlekedést Fiume felé is kiterjesztjük.

Ez azonban csak egyik fele a dolognak. Kivitelünk fejlesztése mindaddig utópia marad, a míg hajóstársaságaink — nevezzük nevén a gyermeket — fuvaruzsorat üznek. Ez nem kevésbé gyűlöletes mint az uzsora többi válfaja, de még szigorubb elbírálás alá esik, mert olyanok üzik, a kik mindennemű segítséget kapnak az államtól.

Szubvencionált hajóstársaságaink — s ez szomorú valóság — nem arra fordítják a szubvenciót, hogy kötelességükhöz képest olcsó szállítási díjakkal a kivitt és a termelést támogassák, hanem arra, hogy minél több dividendát osszanak ki, minél nagyobb tartalékokat gyűjtsenek és maguknak minél erősebb pozíciót szerezzenek. Az állam segítségével monopoliomot biztosítsanak maguknak, s hatalmuk olyan nagy, hogy az idegen társaság alig gondolhat arra, hogy velük a versenyt fölvegye. Ha ezt mégis megkísérik, hazai vállalatunk elég erősek arra, hogy egyideig ha szükséges, akár önköltségen alól is szállítva, a kellemetlen versenyt lehetlenné tegyék az idegen vállalatot elűzzék az Adriáról.

Ehez elsősorban is az szükséges, hogy ez a rendelkezés, a mely szerint a liszt-kivitel az Adria hajóin bonyolítandó le,

TÁRCA.

Védőbeszéd.

— Divat önagysága mellett. —

Irta: Simon Vilmos dr.

Egy divat-törvényszék előtt érdekes tárgyalás folyt le a napokban. Egyik vakmerő férj bevádolta Divat önagyságát zsarolás miatt; mert ez a hatalmas uralkodónő azzal a fenyegetéssel csikart ki tőle két tavaszi ruhát a felesége számára, hogy máskülönben nem kap az asszonyától egyetlen csokot sem. Férj uram nagyon szerelmes volt és így a ruhák ára csakhamar az egyik női divatkereskedő zsebeibe vándorolt. Az időközben kiábrándult férj azonban följelentette a Divat önagyságát zsarolás miatt.

A bizonyítási eljárás befejezése után a Férfi Közvélemény, mint közvadló, megtartotta vadoló filippikáját, a melylyel szemben a vadlott Divat önagysága családi ügyvédje: a Női Közvélemény a következő sikerült védőbeszédet mondotta:

— Tekintetes Törvényszék! Már szinte szállóigévé vált nálunk, hogy a „divat” szó elé odabigyesztik az ostoba, bolond, haszontalan s más hasonló jelzőket. A legtöbb férj és apa véleménye szerint Divat önagysága manapság olyan hatalommal uralkodik az asszo-

nyokon, hogy ők valami fontos, döntő lépés előtt sem azon gondolkoznak, hogy mit fognak tenni, hanem csakis az törik a fejüket, melyik ruhájukat fogják ez alkalommal fölvenni.

Tegyük fel, hogy igaz ez a gunyos vád; ámde akkor azt is be kell ismernünk, hogy azokkal a nőkkel szemben, a kik a Divat család befolyása alatt követnek el valami rosszat, hiányzik a büntetőjogi beszámításnak egyik alapföltétele: a szabad akarat. Viszont azonban Divat önagyságát sem lehet ilyenkor az asszonyok helyett felelőségre vonni, mert ő nem tehet arról, hogy hódolóinak száma annyi millió.

De nézzük csak kissé közelebről, vajjon miben leli magyarázatát a Divat-család föltétlen hatalma? Mindenekelőtt fontos segítője az ósiségében rejlő nimbusza. Senki sem tudja megmondani, mikor uralkodott a Divat-dinasztia első tagja. Egyik hatalmas ősi a rómaiak idejében ezt a mondást választotta jelszavául: Varietas delectat. (A változatosság gyönyörűséget szerez.) És ez a jelszó a mai napig megtartotta uralmát a családban, minthogy ez a legigazabban fejezi ki a dinasztia hatalmának alapját.

A Divat család a középkorban is megőrizte korlátlan uralmát. Nagyobb volt hatalma még a pápaságénál is, pedig ebben a korban történt az a híres mozzanat, hogy VII. Ger-

gely pápa jóformán egyetlen szavával elszakította a németeket királyuktól és IV. Henrik kénytelen volt bűnbánólag Canossába zárakoljni. És mégis, mikor a pápa bullát adott ki a hegyes orru cipők viselése ellen, bebizonyult, hogy arra még képes volt Németországban keresztény népe, hogy a pápa kedvéért elhagyja a királyát, hanem az már felülmulta az erejét, hogy lemondjon érte a hegyes orru cipők viseléséről.

Vagy tekintsük a cylinder tanulságos pályafutását! Eleinte demokratikus, sőt forradalmi színezetet adott ez a kalap viselőjének, úgy hogy Oroszországból Szerbiába száműzték azokat, a kik hordani merték; a hesszeni nagyhercegségben pedig a cylinderek „boldog tulajdonosainak az utcákat kellett söpörniök. A Divat-család azonban pártfogásába vette az üldözött kalapot és ime, pár évvel később a cylinder a szalonok ünnepeit kalaphősevé és a lojális hivatalnokok viseletévé vált.

Hogy pedig a Divat-család befolyásának legveszedelmesebb (mert legdrágább) alakja: az ékszerekben való fényezés menyinyire uralkodott már az ó-korban, arra nézve följegyezték, hogy Caligula császár neje, Lolla raulina fején, nyakán, karjain és derekán olyan drágagyöngyöket és smaragdokat viselt, melyek a mi pénzünkön nyolc millió koronát is megérttek. A későbbi krónikások egyike pedig me- emlékezik arról, hogy Medicis Mária gyermeke

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

ha a malom a vasuti refakciára igényt tart, eltörölendő. Ha az megtörténik, akkor jönnek majd — a mint arról a fiumei magánhajó ügynök cégek kezeskednek — egyéb idegen, rendes vonalakat öntartó vállalatok is Fiumébe, a melyek szubvenció nélkül is olcsóbban késznek a lisztet szállítani, mint ma az Adria. Akkor majd az Adria is le fogja szállítani a tarifáit, s a mellett a szubvencióra támaszkodva, még mindig versenyképesebb lesz, mint versenytársai. Le fog szállani a többi cikk fuvarja is, a mely még nagyobb mint a liszté!

Másodsorban, ha másképp nem megy, törvényhozási intézkedéssel kell lehetlenné tenni, hogy a szubvencionált társaságok kartellre lépjenek azokban a relációkban, a melyekért szubvenciót kapnak. Ez esetleg soronkívül, függetlenül a többi kartellekre vonatkozó törvényes intézkedésektől is életbeléptethető volna, mert a kartell e válfaja veszedelmesebb gazdasági életünkre nézve minden másnál, a mennyiben külkereskedelmünket teljesen megbénítja.

Az illetékes faktorok nem késhetnek tovább az ügy rendezésével, mert e nélkül kidobott pénz a Fiuméba ölt sok millió, s hasztalan iparkodunk egyéb intézkedésekkel sinylődő tengeri kereskedelmünket talpra állítani.

B. I.

POLITIKAI HIREK.

Szell Kálmán Bécsben. Bécsből jelentik, hogy Szell Kálmán miniszterelnök valószínűleg az egész héten át ott marad, hogy a kiegyezési kérdésben végleges megállapodásra juthasson.

A magyar-láposi mandátum. Mult év október 2-án a magyar-láposi kerületben Teleki Sándor grófot 406 szavazattöbbséggel választották meg képviselőnek Kupsa Viktor volt miniszteri fogalmazó ellenében. Mindketten szabadelpártiak voltak. A választás ellen beadott petíciót ma tárgyalta a kir. Kuria. A kérvényezőket Eranosz István dr. képviselte, a választást Ragályi Lajos dr. védte. A pereszedék meghallgatása után Vavrik elnök az ítéletkihirdetését holnapra tűzte ki.

keresztelőjére 32000 gyöngyöt és 3000 gyémántot varratott a ruhájára, a mely ettől a sok drágakőtől olyan sulyossá vált, hogy föl sem vehette, hanem más öltözetben volt kénytelen a szertartáson megjelenni. Nos ugyan hol történik ilyesmi a sokat ocsárolt XX-dik században?

Ez a család multja. Most nézzük a jelenét. Sardou Viktor „Beniton család” című színművében a következőket állítja: „A mai asszonyoknál mindig a toilette játsza a főszerepet. Van külön utazó-, lovagló-, fürdő-, korcsolyázó-, tenniszező-, vadász és halászlöltözet; más ruha kell szép időben, más ködös, hideg, esős napokon, úgy, hogy ha valamenynyit egy szélben összevarrnak, be lehetne vele borítani azt a darab földet, a melyet férj uramnak el kell adnia, hogy kifizethesse az árukat.” Ez a tulzás azonban hál’ Istennek, csak szörványos — jelenség és, éppenséggel nem szabályos.

A vád I. képviselője egész csomó modern író véleményét idézte Divat, önagysága ellen, a mely állítások közül egyre, reflektálni, akarok. Taine ugyanis azt mondja: „Mikor valamely izlés uralkodóvá lesz, gyorsan általános szenvedélylyé válik, mely elvégre is botondságokká fajul.” Ez az állítás első pillanatra a Divat-család megvédelmzésének achilles-sarkát ul lünik fel; mert ha csakugyan minden izlés szenvedélylyé változik, úgy jöhet elő, mikor

Aradmegye közönsége és a gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztár.

(Értekezlet a megyeházán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14

A gazdasági munkás- és cseléd segélypénztár ügyében Urbán Iván főispán az Arad-vármegye Gazdasági Egyesülettel karöltve a vármegye gazdaközönségét és tisztviselőit értekezletre hívta össze, mely a vármegyeház nagytermében ma délelőtt 10 órakor tartatott meg. A munkás-pénztár képviselőjében az értekezleten megjelent Keglevich Gábor gróf az Országos munkás-pénztár elnöke, Bernát Dezső miniszteri biztos és Fáy Gyula dr. igazgató.

Az értekezletet Vásárhelyi László, a gazdasági egyesület ig. elnöke nyitotta meg azzal, hogy Aradmegye közönsége a munkás-pénztár emberbaráti intézményével szemben igen tartózkodó álláspontot foglalt el, ami a földművelésügyi minisztert arra készítette, hogy egy miniszteri biztost küldjön ki, hogy a gazdákkal a munkás-pénztárt tüzetesen és behatóan megismertesse. Udvozli és bemutatja a megjelent vendégeket és felkéri Urbán Iván főispánt a gyűlés vezetésére.

Urbán Iván elfoglalva az elnöki széket, átadja a szót Keglevich Gábor grófnak, ki vázolja azon okokat, melyek a gazda és cselédje között régente fenállott, szinte patriárkális jó viszonyt lazulására vezette s itt visszaemlékezik egészen a szabadságharcunk utáni időkre, midőn az akkori rendszernek érdekében feküdt, hogy a viszonyt a birtokos és volt jobbágya között minél inkább megromtsák. Azonban nem akar rekriminálni és az új századot, a humanizmus századának nevezve, hanzsulyozza, hogy újabb törvényalkotásainkban ezen irányzat kezd érvényesülni és így jött létre az Országos gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztár.

Ha munkásaink érdekeit — ugymond — a magunk érdekéhez csatoljuk s azok sorsának javítását szívünkön viselve, előbbre visszük, hazánk és nemzetünk belső konszolidálásának ügyét karoljuk fel. Minden egyes megnyugodottnál és megelégedettnél a haza rögéhez való ragaszkodást élesztve, a hazaszeretet igaz lángját erősítjük meg.

Kívánja, hogy az aradmegyei gazdák e téren uttörők legyenek, ami után el nem ma-

radhat alkalmazottainak áldása és az ország halála.

A bevezető után Bernát Dezső tartott érdekes felolvasást a gazdasági munkások és cselédek helyzetéről hazánkban és statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a kontinensen Magyarországon van aránylag a legtöbb gazdasági cseléd, de viszont Magyarországon van aránylag a legtöbb koldus is, kiknek harminc százaléka a gazdasági munkás-osztályból származott. Továbbá igazolta, hogy külföldön, mióta a cseléd-biztosítást törvényhozásilag szabályozták, a mezőgazdaság termelési költsége, a munkás-viszonyok javulása folytán, harminc év alatt majdnem ötven százalékkal kevesbedett. Tehát nem áll az, hogy a munkás-biztosítás, ámbár látszólag újabb terheket ró a gazdára, vegegyében a munkaadóra is előnnyel nem járna. Kiemeli, hogy akkor, midőn a munkás-pénztár megalakult, Aradmegyében a legtöbb (ötvennyolc) alapítványt jegyezték. Azonban csak kevesen iratták be cselédeiket is tagokul, miért is buzdítja a jelenlevőket munkásaik beiratására.

Fáy Gyula dr., a munkás-pénztár igazgatója beszámol a munkás-pénztár első évi működéséről. Eddig négyszáznál több balesetet vettek fel, melyek között a legkevesebbet gazdasági gépek okoztak, ellenben a legtöbb baleset fuvarozás és szállítás közben történt. A négyszáz baleset közül 88 százalék okozott muló munkaképtelenséget, 4 százalék rokkantságot és a baleseteknek 13 százaléka végződött halállal. Vákolja az egyes balesetek történetét, miközben megkapóan festi le a munkás-pénztár áldásait.

Ezuján részletes eszme-csere indult meg a törvény egyes hiányos intézkedéseiről s nevezetesen a körül, hogy ki tekintendő gazdasági cselédnek és kire nézve kötelező a baleset elleni biztosítás? A vitában résztvettek: Urbán Iván főispán, Vásárhelyi László, Dálnoki-Nagy Lajos alispán, Baross Ferenc dr. és Csukay Gyula főszolgabírók, az előadók és még számosan.

Vásárhelyi László javaslatba hozza, hogy a gazdák egyes érdemesebb cselédeiket léptessék be rendes tagoknak a cseléd-segélypénztárba és az így elért eredmények buzdítólag fognak a többi cselédre is hatni s így elérhető lesz, hogy minél számosabban veszik igénybe a munkás-pénztár szolgálta előnyöket.

Erre kimondja az értekezlet, hogy kívánatosnak tartja, hogy gazdasági munkás- és

bárki jogosan követ dobhat a Divat-dinasztiára, mert egy szerencsétlen pillanatában valami szörnyűséget terjesztett el. A ki azonban nyugodtan, elfogulatlanul tanulmányozza a divat változásait, be fogja látni, hogy tartós szenvedélylyé csak akkor válik valamely izlés, ha az esztétika és a praktikus élet kívánalmait össze tudja egyeztetni. Ha ez nem sikerül neki, akkor az izlés is úgy tesz, mint valami részeg ember, t. i. egy ideig bódult fejjel tántorog ide-oda, ám de nemsokára kijózanodik és új csapáson keresi a helyes mértéket. A tántorgásnak e mozzanatai azok, a melyeket a divat „szélsőségei, kinövésai, hóbortjai” stb. megtszító címeikkel szokták illetni.

A többi idézettel nem foglalkozom részletesen, hanem ezekkel szembeállítok én is elismert iroktól való véleményeket. Így pl. a nagy Renau maga beismerte, hogy az „öltözködés kiváló művészet”, egy másik író pedig kerekén kijelentette, hogy: „az asszony első kö-elessége a — szépség.” Már pedig ennek elérésére a Divat-család hatalma lényeges befolyással van. Nincs is valami nagy tulzás abban az állításban, hogy a nők a természet után a szabónőjüknek köszönhetik a legtöbbet. Ilyen körülmények között meg lehet itélni, mennyi igazság van azokban a nyilatkozatokban, melyekkel a Férfi Közvélemény ur az egész női nemet mélyen megsértette, mikor azt állította, hogy: „Ha asszonyok olyan kicsinyek

volnának, a milyen jők: egy petrezselyem-levelel egész öltözet ruha tenék ki számukra.” Később pedig így gunyolódott rajtuk: „A női könyök azon üdítő esők, a melyektől fölvirágzanak a — divatkereskedések.”

Azt mondta a t. közvádó ur, hogy Divat-család kedvelése már csak azért is megvetésre méltó, mert ennek természetes következménye az, hogy a nőkben nagy mértékben kifejlődik a kacérság és a hiúság. De végre is mi az asszony kacérsága? Fontartási ösztön, melylyel a nő védekezik az ellen, hogy ne maradjon észrevétlenül és ne tűnjék el egészen a tömegben. A maga nemében ez is küzdelem a létért. A mi pedig a nők hiúságát illeti, erről találóan mondja Heyse Pál:

Ha az asszony nem volna hiu,
Megtanítaná rá a férfit.

Vagyis ugyanazok akarnak követ dobni a nőkre, a kik megrontották őket.

Ime, látunk néhány adatot a Divat-család multjából és jelenéből, vessünk most egy pillantást a jövőjébe.

Teljes meggyőződéssel kijelentem, hogy a Divat-család uralkodása ellen haszontalan minden küzdelem, akár az erőszakosság, akár a ravaszság fegyvereivel vívják ezt. Ugyanis annyi önfeláldozó hive van a dinasztának, a kik hajlandók elszorodni a merészebb útjára sókért járó üldözéseket, hogy a Divat-család

cseléd-segélypénztárba Aradmegye gazdaközön-sége minél nagyobb számban, legalább egy fél rendes tagságra cselédeiket és állandó gazdasági munkásaikat beléptesse s egyszersmind megbizassa az értekezlet a gazdasági egyesületet, hogy ezen eszmének minél szélesebb körű propagandát csináljon.

Végül az értekezletből kifolyólag. *Vásárhelyi* László országgyűlési képviselő indítványára, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszterhez, mint a munkás-pénztár megteremtőjéhez, a következő sürgőnyt intézték:

A gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztár érdekében, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve, mai napon Aradon tartott értekezlet hálával és tisztelettel üdvözli Nagyméltóságodat, mint ezen humánus intézmény létesítőjét.

Urbán főispán.

Ezzel végét ért az értekezlet, melyen jelen voltak:

Urbán Iván elnök, Keglevich Gábor gróf, Vásárhelyi László, Bernáth Dezső, Fáy Gyula dr., Bánhidly Antal báró, Purgly János, Fribeisz Miklós, ifj. Purgly János, Purgly Emil, Urbán Péter, Dálnoki Nagy Lajos, Czárán Márton, Sorbán János, Baross Ferenc, Csukay Gyula, Páris Gábor, Nachtnébel Gyula, Laehna Hugó, Kemény Szilárd, Königsseg Lajos gróf, Napcsa Elek báró, Récsy Miklós, Cselkó Árpád, Mayrhofer Lajos, Habereger György, Bolyos Mátyás, ifj. Salacz Gyula, Bogdánffy Béla dr., Popa György dr., Pál Miklós stb.

Petőfi koponyája megkerült?

(A Petőfi-társaság kiküldötte Balázsfalván.)

— Az Aradi Közlöny tudóstírójától. —

Arad, január 14

A Petőfi-társaság megbízásából Kéry Gyula fővárosi hírlapíró, a társaság tagja Balázsfalván tartózkodik s ott kutatásokat folytat a Petőfi-koponya valódiságának megállapítására. Ha az eddig felmerült adatok hitelessége komoly, úgy *Petőfi koponyáját* tényleg sikerült megtalálni.

Igen érdekes az a tudósítás, melyet a balázsfalvi kutatásról kapott a *B. H.* Itt adjuk szóról szóra:

A Petőfi-Társaság kérelmére *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter egy második leiratot is intézett a balázsfalvi érsekhez, kérvén őt, tegye lehetővé, hogy a társaság szakemberekkel megvizsgálta az őrizetbe tett koponyákat.

jövője beláthatatlan időkig biztosítva van. Körülbelül olyan véget lehet jósolni ennek a hatalmas dinasztianak is, a melyet Ifj. Dumas Sándor a párbajra nézve helyezett kilátásba. Ugyanis valaki azt kérdezte tőle, hiszi-e, hogy a társadalom valaha el fogja törülni a párbajt?

— Hiszem! — válaszolt a nagy író teljes meggyőződéssel.

— Es mikor lesz az?

— Ha sem férfi, sem asszony nem lesz többé a világon!

Természetesen magam is azoknak a pártján állok, akik azt vitatják, hogy a divatdinasztianak ez a tartó uralma helyes és szükséges. Gondoljunk csak a színekben oly gazdag korzóra, mely főleg a verőfényes vasárnapok délelőttjein tündérkertté varázsolja az utcákat; idézzük lelki szemünk elé az elitebáloknak selyembe öltöztetett tündereit, vagy elemezzük az álarcos, kalikó- és jelmezesbálok titokzatos varázsát, gyönyörködünk végül gondolatban a jégpályák jelmezes hóvirágaiban és akkor be kell látnunk, hogy mindig és mindenütt fontos szerepet játszik a nők öltözékeinek izléses pompája. Joggal fölvehetem tehát a kérdést, mi volna képes pótolni a Divat-családnak ezt a sok élvezetet nyújtó édes és titokzatos uralmát?

Vannak, a kik azt mondják, hogy Ádámnak kitűnő dolga lehetett a paradicsomban,

A Petőfi-Társaság megbízásából Kéry Gyula szombaton ideérkezett, hogy a társaság meghatalmazásának fölmutatásával elkérje az érsektől a koponyákat s Budapestre vigye. Távíratilag ide kérette Nagyszébenből *Fischer* Károly megyei ügyészségi tisztviselőt, hogy az általa még január elsején az itteni főgimnázium természetrajzi szertárában látott koponya azonosságát igazolja.

A balázsfalvi érsek szívesen fogadta a Petőfi Társaság meghatalmazottját. Kijelentette *Mihályi* érsek, hogy készségesen támogatja a társaság törekvését, de a konzisztórium határozata nélkül nem adhat engedelmet a koponyák elszállítására Balázsfalváról. Szívesen előterjeszti azonban a társaság kérelmét az egy hét múlva összeülő konzisztóriumnak s ha ez elhatározza a kérelem teljesítését: neki semmi kifogása sincs ellene. Ezután átadta a következő sorokat:

Főtisztelendő Hosszu József kanonok gimnáziumi igazgató urat fölkérem, szíveskedjék a meghatalmazott urnak a gimnáziumban őrzött koponyákat megmutatni. *Mihályi* Viktor érsek.

E sorok folytán a gimnázium igazgatója megmutatta a koponyákat.

A gimnázium igazgatója kivett a Wertheim-szekrényből három koponyát, köztük azt is, a melyet *Fischer* Károly említett.

Hosszu József kanonok, főgimnáziumi igazgató a következő kijelentést tette:

„A midőn olvastam az első tudósítást, hogy Nagyszébenbe keresnek egy orvos által ajándékozott koponyát, én már tudtam, hogy a kérdéses koponya nem lehet ott, mert abban az időben a nagyszébeni szemináriumnak nem volt muzeuma. Azonnal sejtettem, hogy a balázsfalvi gimnázium szertárában lévő koponyáról van szó, a melynek történetéről elmondhatom a következőket: A midőn én 1874-ben idekerültem tanárnak, az intézet összes tanzserei a mostani természetrajzi muzeumban voltak elhelyezve. Minthogy a fizika tanára voltam, gyakran volt alkalmam látni ezt a koponyát, amely alatt egy papírszeleten a következő sor volt olvasható, román nyelven írva: *Capul unui officier revolutionar din ezernyolcszásznegyvennyolc.* (Magyarul: Ez egy 1848 beli forradalmi tisztnek a feje.) Mások úgy emlékeznek, hogy a *revolutionar* szó helyett *rebel* szó állott, a mi azonban egyértelmű. Nem állithatom, hogy a két szó közül melyik volt. *Az idősebb tanáraink mind tudják, hogy a ne-*

mert nem kellett női szabók számláit fizetnie. En ezzel ellentétben azt írom alá, a mit egy olasz író, Ferrero olyan találóan állit. „Ha a nők egyszerre mind felhagynának az öltözékeik gondozásával, ez nagyobb szerencsétlenség volna a férfiakra nézve, mint az, ha valami szomorú véletlen egy pillanat alatt valamennyi nőt csunyává tenné, a férfiak életének legnagyobb varázsa volna oda.”

Azt hiszem, ezekután nem szükséges, hogy bővebben foglalkozzam a zsarolás tarthatatlan vádjának cáfolásával Egyszerűen kérem tehát védettemnek, Divat-önagságának teljes fölmentését.

A védőbeszédnek nagy hatása volt. A divat-törvényszék nemcsak, hogy föl-entette a vádtottat a zsarolás vádja alól, hanem a magánvádló férjet elmarasztalta még a perköltségekben is; i. e. egy teljes nyári selyem toilette-t kellett a feleségének készítenie.

Ime, így járt egy vakmerő férfi, a ki meg akarta dönteni a Divat család fejének az uralmát. Bánkodó férjek, bosszankodó apák, a kiknek most nyújtják be a szabók a téli ruhák számláit, okuljatok e szomorú történeten és nyugodjatok bele a változtathatlanba — ha tudtok!

vezett koponyát *Reichenberger* Bernát orvos ur ajándékozta intézetünknek. *Reichenberger* köztiszteletben és közbecsülésben álló egyén volt. Az érsek ur ő excellenciája parancsára január ötödike óta a koponyákat kettős kulccsal ellátott vasszekrényben őrzöm. Megjegyem még, hogy az előző napokban a tanároknak külön-külön megmutattam a három koponyát, próbaképpen megkérdezve mindegyiktől, hogy a koponya közül melyiket tartja *Petőfi koponyájának*? S mindegyik arra a koponyára mutatott a melyről szó van. A koponya alakja teljesen elüt a másik kettőtől. A lapokban tárgyalt bal szemfog lényegesen különbözik. bal szemfog nagyobb volt a jobbnál. Nagyon feltűnőnek találok a két szemöldökpupnak kidomborodását és az orrtőnek bemélyedését. Maga a koponya kicsiny, alakja gömbölyű.”

Ezt a nyilatkozatot jegyzőkönyvbe foglalták, valamennyi jelen volt férfiúval aláíraták és hivatalos pecséttel ellátták.

Viciu Elek főgimnáziumi tanár a következő nyilatkozatot tette:

„Moldován M. János káptalani nagyprépost előttem kijelentette, emlékszik, hogy *Reichenberger* ezt a koponyát ajándékozta a főgimnáziumi szertárnak az igazgató ur által említett fölirattal, a melyet égyébként magam is láttam. Megjegyzem, Moldován nagyprépost a hatvanas években, tehát az ajándékozás idejében tanár volt az itteni főgimnáziumban. *Határozottan emlékszem, gyakran láttam ugyanezt a koponyát Reichenberger orvos dolgozó-asztalán.* Már az az eddigi adatokból is *tiszta meggyőződése az, hogy ez csakugyan Petőfi koponyája.* Meggyőződésemet megerősíti a szemöldökpupoknak feltűnő kidomborodása, a mi szláv típusra vall. Szintén kijelentem én is, hogy *Reichenberger* orvos ur, a kit személyesen ismertem s a ki orvosom is volt, általános tiszteletben és becsülésben állott Balázsfalván. Arra a kérdésre nézve, hogy a koponya alatt volt cédula hová tűnt, megjegyzem, hogy a muzeum alakulása alkalmával a *cédula elkallódott*, a mi annál könnyebben történhetett meg, mert csak oda volt téve, nem oda erősítve a koponya alá.”

Ezt a nyilatkozatot is jegyzőkönyvbe vetették, hivatalos pecséttel ellátták s a jelen voltak mindnyájan aláírták. A két okmány a Petőfi-Társaság megbízottjánál, Kéry Gyulánál van.

A tanárokkal való beszélgetés közben sürün hallatszott az a vélemény, hogy nem lehetetlen, hogy *Sulut*z néhai balázsfalvi érseknek is volt tudomása a koponya titkáról, mert benső barátságban élt *Reichenberger*gel, a ki majd mindennap megjelent az érsek látására, sőt az érsek egyik unokája, *Neagu* (Nagy?) gazdatiszt *Reichenberger* egyik leányát vette feleségül.

A tanári kar minden tagja meg van győződve arról, hogy a koponya *Petőfié*. Arra a kérdésre, hogy lehet-e reménye a Petőfi-Társaságnak, hogy a konzisztórium neki ajándékozza a koponyát, az egyik tanár, *határozottan* nemmel válaszolt.

— Miért? — kérdezte Kéry.

— Mert *Petőfi* koponyája nekünk is ereklye-kincsünk, — válaszolt a tanár. — Nemcsak a magyaroké *Petőfi*. A szabadság nagy dalosa a miénk is, a kit Erdélyért mi is megtudunk becsülni.

A Petőfi-Társaság meghatalmazottja fölkereste azután *Moldován* nagyprépostot, a ki megerősítette *Viciu* tanárnak reá vonatkozó kijelentését s hozzátette, hogy nagyon jó viszonyban volt *Reichenberger* orvossal, gyakran meglátogatta s a szóban forgó koponyát látta az orvos asztalán. *Reichenberger* nagyon tisz-

tességes, jellemes ember volt, a ki fölötté áll minden gyanunak.

— En, — ugymond, — elhiszem, hogy a koponya csakugyan Petőfié, úgy a mint Reichenberger elmondta.

Máté Pap Simon kanonok hasonlóképp elismeréssel nyilatkozik Reichenbergerről. *Ujlakán* kanonok kijelenti, hogy hosszu ideig volt a balázsfalvi főgimnázium tanára, s a koponya gyakran volt kezében, magyarázat céljából az iskolában. Nem tudja okát adni, de e koponya iránt saját maga előtt megmagyarázhatatlan szimpátiával viseltett. Említette is a tanároknak, hogy a keresett koponya nem Nagyszébenben van, hanem Balázsfalván.

A balázsfalvi gimnáziumban a legnagyobb vigyázattal őrzik a koponyát; a Wertheim-szekrény egyik kulcsa az igazgatónál, a másik Bonfiniu-Bánfi tanárnál van Nagyszébenben.

Kéry Gyula táviratozott *Szana* Tamásnak, a Petőfi-Társaság főtitkárának, küldjön mielőbb két antropológust Balázsfalvára, a koponya szakszerű megvizsgálására.

TÁVIRATOK.

A cári családról.

Pétervár, január 13. A cári pár gyermekeivel Carszkoje-Szélóból a téli palotába, az özvegy cárné pedig a trónörökösrel Gacsinából az Anicskov-palotába költözött.

A kereskedelmi- és iparkamara első ülése.

(Elismerés az elnökségnek. — Az aradi árúcsarnok. — A fogyasztási szövetkezetek ellen. — Egy makói magánzálogház. — A megrendelés gyűjtési tilalom. — Az ipari minták oltalmáról. — Segédek és tanoncok kiállítása. — Választások.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14

Az aradi kereskedelmi és iparkamara kedden tartotta ez idel első teljes ülését *Kristyóry* János elnöklete alatt, a ki lendületes beszéddel üdvözölte a tagokat. Utalt az általános rossz viszonyokra, az ipar- és kereskedelem válságos voltára s melegen buzdítva a kamarát, hogy ebben a súlyos helyzetben kettőzött odaadással igyekezzenek a reájok bizott fontos érdeket védelmében tevékenységüket kifejteni. A beszédet zajosan megélték, mire *Bing* Vilmos viszont az elnökkel s a titkárokkal szemben fejezte ki a kamara elismerését és köszönetét buzgó és eredményes tevékenységükért.

Az elnöki közlések során bejelentették, hogy a kereskedelemügyi miniszter most már véglegesen engedélyezte az *aradi árúcsarnoknak* az évi 2000 korona segélyt, hogy az osztrák-magyar bank az aradi bankfiókhoz *Maresch* Gyula, *Schwarz* Simon, *Wallfisch* Ármint és *Weisz* Sándor tagokat nevezte ki váltóbirálóká, hogy a kamara egy aradicég megkeresése folytán felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a vasárnapi munkaszünetnek a görög-keleti karácsonyt és újévet megelőző vasárnapokon való felfüggesztése iránt, a miniszter azonban a kérelemnek nem adott helyett. Résztvétel emlékezett meg az elnök *Schindler* F. volt soproni és *Király* Ferenc debreceni kamarai titkárok elhunytáról, majd megemlékezett az aradi első takarékpénztár hatvanéves jubileumáról, melynek alkalmából az intézet egy igen becses monografiát íratott Arad közgazdasági életének utolsó hatvan évét öröktívén meg.

Az érdemleges ügyek során mindenekelőtt a kereskedelemügyi miniszternek a *fogyasztási szövetkezetekre* vonatkozó leirata vétetett fel. Az elnökség e részben huszonhat kérdőpontra

kiterjedő, széleskörű adatgyűjtést folytatott, melynek eredményét tüzetes jelentésbe foglalta össze. E jelentésből kitetszik, hogy a kamarai kerületben 16 fogyasztási szövetkezett áll fenn, melyek 1899. 1900 és 1901. években alakultak. Legtöbb szövetkezet Aradmegyében alakult. A szövetkezetek létesítésének állítólagos oka a vidéki kereskedők által gyakorolt áruuzsora volt, de az adatgyűjtés felderítette, hogy ez az ok csak színleges volt, mert a fogyasztási szövetkezetek létesítésére nem a falvak lakosságának helyzete, sem a közszükséglet vezetett, hanem egy kívülről jövő mozgalom, melyet aztán a népre reá erőszakoltak. Ezt a mozgalmat a Budapesten székelő „Hangya“ nevű gazdasági fogyasztási szövetkezet indította és növelte nagyon azáltal, hogy a vidéki gazdasági egyesületeket magának megnyerve, vagy propagandát indítva a községek jegyzői, lelkeszei, tanítói s a megyei birtokosok bevonásával. Felderítette az adatgyűjtés azt is, hogy ezen mozgalomnak sok helyen antiszemita jellege is volt. Kiderült, hogy e szövetkezetek túlnyomó része nem csupán tagjaival áll üzleti összekötetésben, de bárki részére is árusítja a közszükséglet összes cikkeit, felölve az italmérést és a dohányárusítást is. Ily körülmények közt ezek a fogyasztási szövetkezetek végzetes hatással vannak a vidék kereskedésére: a népvezetőinek erkölcsi nyomása alatt a szövetkezeti boltokban vásárol (van szövetkezet, amely 40.000 korona évi forgalmat csinál, a dévai épen 160 ezer koronát forgalmazott), a kereskedők pedig tönkre mennek mellette.

A kamara közös bizottsága a jelentést oly javaslattal kérte a kereskedelemügyi miniszter elé terjeszteni, hogy a *fogyasztási szövetkezetek által teremtett káros és kereskedelem-ellenes irányzattal szemben* hasson oda, hogy a szövetkezetek csakis tagjaikkal kössenek üzleteket, mert a szövetkezeti eszme csak olyan megvalósításban lehet üdvös, melyben a szövetkezet alapja: a kölcsönösség domborodik ki s melyben a szövetkezetek nem lesznek más érdekek tönkrejuttatóivá. A teljes ülés egyhangulag elfogadta a felterjesztést.

A *makói magánzálogház* kamatlábának megállapítása során vita volt, mert *Assael* József kamarai tag ellenezte a közös-bizottság javaslatát s az ékszeres után csak 12% kamatot volt hajlandó engedélyezni. Szavazásnál elnöki döntéssel a közös bizottsági javaslat fogadtatott el. A kurticsi és brádi helypénzdijszabályzatok letárgyalása után (előbbi némi módosítással jóváhagyásra véleményezte, utóbbit elutasította a kamara) a *megrendelésgyűjtési tilalom* kérdéseivel foglalkozott a teljes ülés, kimondván, hogy sem a férfi-fehérművekre, sem pedig az egyházi ruhákra és szerelvényekre nem tartja megengedhetőnek a minták előmutatásával a magánosoknál való házalást. A teljes ülés erőlyesen hangsúlyozta, hogy az alig életbe lépett törvény hatályát nem szabad újabb és újabb kivételek engedélyezésével gyengíteni s a vidéki ipar és kereskedelem a megrendelésgyűjtők inváziójával szemben csak úgy védelmezhető meg, ha a miniszter a budapestieknek erre irányuló törekvéseit kiméletlenül visszatartja.

Az *ipari minták oltalmáról* szóló törvényjavaslatot tárgyalás végett bizottsághoz utasították, az egyeztető ügynökökre vonatkozólag pedig oly vélemény felterjesztése határozottatott el, hogy ezen ügynököket meg kell rendszabályozni, működésük iparengedélyhez kötendő s a kamarák ellenőrzése alá helyezendő, azonfelül az általuk szedhető díjak is rendeletileg megszabandók.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelte,

hogy a folyó év őszén minden kamarai kerületben tanoncok és segédek munkakiállítása rendezendő a kamarák által. A teljes ülés megbizta az elnökséget, hogy erre az előkészítő intézkedéseket tegye meg.

A szesz- és cukoradó-szaktanácsokba rendezes tagokul ifj. *Neuman* Adolfot, *Martens* Czézárt, póttagokul *Weisz* Sándort és *Eles* Ármint, a kereskedelmi akadémia bizottságába *Kristyóry* Jánost és *Bing* Vilmost választotta a kamara. A közös bizottságot titkos szavazással választották meg *Kristyóry* János, *Eles* Ármint, *Nikolics* Péter, *Bing* Vilmos, *Domány* József, *Kohn* S. N., *Magyar* Ferenc, *Mihalik* József, *Neuman* Adolf és *Weisz* Sándor tagokból.

Az ülés még több kisebb jelentőségű ügyet intézett el, több társ kamarának pártolás végett megküldött felterjesztését tudomásul vette, mire elnök a tanácskozást berekesztette.

Jelen voltak az ülésen: *Kristyóry* János, *Eles* Ármint, *Bing* Vilmos, *Domány* József, *Funkelstein* József, *Kohn* S. N., *Singer* Gyula, *Wadowszky* Gusztáv, *Wallfisch* Ármint, *Wechsler* József, *Assael* József, *Glück* Károly, *Müller* József, *Reinhart* Gyula, *Rosmanith* Albert, *Steigerwald* Alajos, *Tabakovits* Emil, *inokai* Tóth Lajos, *Kohn* Zsigmond, ifj. *Rosenthal* Ignác, *Weisz* Sándor, *Berán* Antal kamarai tagok, dr. *Marschall* Lajos és *Edvi-Illes* László titkárok.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora

Szonda: *Eleven* ördög, operette. Aradi Aranka vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: *Pillangócsata*, színmű. (Páros bérlet.)
Pentek: *Páholy*, bohózat. (Páratlan bérlet.)
Szombat: *Páholy*, bohózat. (Páros bérlet.)

San-Toy.

— Január 14. —

Aradi Aranka második vendégfellépése alkalmával még nagyobb közönség jött a színházba. A vendég szép színadi tehetségéről és sikeréről még sokan óhajtottak meggyőződést szerezni és mindazok, akik *Aradi Aranka* mai *San-Toy* alakítását láthatták, a legnagyobb örömmel ismerték el azt, hogy a bírálat róla inkább keveset, mint sokat mondott, mikor megdicsérte.

Mai fellépése valóságos siker volt. A közönség minden egyes énekszámát megtapsolta, sőt meg is ismételtette és felvonások után többször hívta a lámpák elé.

Enekén, játékán meglátszott, hogy az elfogultság, mely az első fellépéssel járt szokott, teljesen megszűnt és hogy uralta a színpadot kedvességével, elevenességével.

Külső megjelenése sem tévesztette el a hatást, szép és csinos volt és ez magában véve az operettnél fél sikert jelent. Most már sajnáljuk, hogy vendégfellépése csak ily rövid időre szól, szívesen vette volna a közönség, ha az egész szezonban körünkben maradhatott volna. A környezetből *Polgár* és *Arkossy* tünettek ki.

* *Kritika az aradi színházról.* *Faragó* Jenő fővárosi hírlapíró tárcacikket ír a *Magyar Hírlapba* a vidéki színházokról. Ezek között az aradi szintársulatról így emlékszik meg:

„Nem azt érdemli *Arad*, amit a *Lestkay* András *fejtelten társulata* ott véghez visz. Az estén, amelyen vagy huszonketten néztük a „*Postásfiu*“ előadását, a színpad a teljes anarkia kéjét nyújtotta. Egy-egy jó színész, mint *Komlóssy* Ilonka, *Rubos* Árpád, *Felhő* Rozsi elveszett a szinte százalmasan rossz együttesben. És még a vidéki igazgatók panaszkodnak! Mennyivel több oka volna a panaszra a vidéki közönségnek. De az csak tűr és fizet.“

* Szabad lyceum. Holnap, szerdán délután 5 órakor lesz az ötödik előadás a felső kereskedelmi iskola dísztermében. Felolvasást az aradi főgymnázium igazgatója *Burián János* fog tartani. „A római életből” cím alatt a római játékok köréből merítette felolvasása tárgyát. Jegyek kaphatók a könyvkereskedésekben és a pénztárnál.

* Aradi Aranka bucsufellépte. A siker, amely Aradi Aranka két estén aratott, ma a bucsu-estén fokozódni fog. A kedves szubret *Konti örökszép „Eleven ördög”* operettejében bucsuzik szülővárosa közönségétől s a darab egyik vezetőjáték szerepét *Mariant* játssza. Az eleven ördög szerep-zrtása különben ez: Cimszerop—*Felbő Rózi*, Hermin—*Komlósy Ilonka*, Veronika—*Tolnaué*, Desperierés—*Falgár*, Pomponius—*Mezey*, Tibul—*Girét*, Grevin—*Boda*.

* Pethes Imre utóda. *Makó* temesvári színház igazgató a Vígyszínházhoz távozott *Pethes Imre* helyébe ifj. *Polgár* Károlyt szerződtette, aki legközelebb fel fog lépni a temesvári színházban. *Pethesről* a P. H. mai száma ezt írja: *Pethes Imre*, a Vígyszínház új tagja, *Bródy Sándor Dada* című új darabjában, e hó 18-án lép föl először a Vígyszínházban. *Pethes* aranylag még fiatal színész. 1890-ben végezte a színi akadémiát és kevéssel ezután már a legjobb nevű vidéki színészek közé tartozott. A budai színpadon jól ismeri őt a főváros közönsége is. Ő kreálta a *Cyrano de Bergerac* cimszeropét és különösen nagy sikere volt ezenkívül *Tolstoj* darabjában, a Sötétség hatalmában, *Ocskay* brigádósa pedig a vidék elismert legjobb alakítása volt.

* A népszínház bérlete. A budapesti népszínház bérlete c-üördökön dől el s mint értesülünk, a bizottság őt évre újból a jelenlegi igazgatóval *Porcsolt Kálmán*nal fogja a szerződést megkötni.

* Katonák és asszonyok című kötetem a jövő hét elején hagyja el a sajtót. Felkérem azért mindazokat, kiknek gyűjtőük van, hogy az íveket e hét folyamán címekre (Petőfi utca 10.) beküldeni sziveskedjenek. *Kormos Sándor*.

Az új-szent-annai lázadók ügye a nagyváradi tábla előtt.

(Két napos felelőbírási tárgyalás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 14.

A nagyváradi ítélőtábla büntető tanácsa előtt az új-szentannai híres nevezetes néplázadás hősei állottak. Országos szenzáció volt annak idejében az új-szentannai zendülés, melynek halottjait a parlamentben is sűrűn emlegették. A derék aradmegyei sváb falu asszonyai lázáltak föl. Megostromolták a község-házát, benyomultak az ambúusra, ahol töltött fegyverrel riogatta a tömeget a zsendár. A fanatizált sokaságot nem sikerült szép szóval lecsendesíteni, mire a csendőrök löttek, s öt embert ölt meg a fegyverük.

Az ügyben már ítélkezett az aradi törvényszék, melynek ítéletét a nagyváradi táblához föllebbezték meg, ahol ma volt a szóbeli felelőbírási tárgyalás, melynek lefolyásáról ez a tudósításunk:

A főtárgyalás a táblai épület első emeletének I. számú tanácstermében volt.

A kir. tábla felelőbírási büntető tanácsában *Urbán Adolf* elnökölt. Előadó *Poynár Dénes*, szavazó bírák: *Bigé Gyula*, *Molnár Géza* dr. és *Harmathy Károly*, jegyző *Heckel* *Lidior* dr., vádhatóság képviselőjében *Kurovsky Ferenc* dr. kir. főügyész helyettes jelen meg, a felelőbíró *Barabás Béla* dr. a védője.

Az elnök reggel 9 órakor megnyitja a tárgyalást, majd a pör referensének adja át a szót.

Poynár Dénes előadó szükségesnek látja előre fölemlíteni a körülményeket, amelyek a pörbeli bűnnek voltaképpen motívumai. A vizsgálat több mint 80 emberre kiterjesztett, kiket nagyrészt le is tartóztattak. A vádhatóság azonban 84 ember ellen tartotta fenn a vádat, s a főtárgyalás során 14 ellen újból ejtette, minőlfogva csak 17 vádlott fölött ítél-

kezett az aradi törvényszék, mely 12 vádlottat elítélte, ötöt felmentett a vád alól.

Ezután az előadó ismertette a tanu vallomásokot, melyekből kiderült, hogy az asszonyok meg akarták szegyeníteni, ki akarták dobni hivatalából a bírót, s hogy erre felbujtották őket.

A jegyző felolvasta most az aradi törvényszék ítéletét. A btkv. 165 §-a és 168 §-a szerint büntetendő hatóság elleni erőszak büntette miatt *Szeiler Antalnét* 6 havi börtönre, *Adelmann Károlynét* 2 és fél évi fegyházra, *Müller Jánost* 1 évi börtönre, *Bleiciffer Józsefet* 2 és fél évi fegyházra, *Eberstein Józsefet* 2 és fél évi fegyházra, *Frank Józsefnét* 2 és fél évi fegyházra, özv. *Müller Andrásnét* 6 havi börtönre, *Reihart Károlynét* 2 évi fegyházra, *Tendek Jánost* 1 évi börtönre, *Frank Menyhért* 6 havi börtönre, *Bleiciffer Antalnét* 6 havi börtönre és *Schenker Józsefet* 2 napi államfegyházra ítélte a törvényszék, mely a többi vádlottakat: *Szűsz Antalt*, *Vile Károlyt*, *Hrencz Ferencnét*, *Eberlein Józsefnét* és *Bleiciffer Andrásnét* a vád- és következménye alól fölmentette.

A pörbeli iratok bemutatása után *Kurovsky Ferenc* dr. kir. főügyész helyettes indítványára *Barabás Béla* dr. védő hozzájárulásával a tanács elrendelte a törvényszék által fölmentett, s a főtárgyalásra beidézett vádlottak egyenkint való kihallgatását a büntető perrendtartás 413. §-a alapján.

A sváb atyafiak meg asszonyok, egytől-egyig németül feleltek a hozzájuk intézett kérdésekre.

Szűsz Antalt hallgatták ki először. A nagybajuszú, bárányszőrű sátor az elnök kérdésére elmondta, hogy a zendülés idején a hetipiacon járt kalanderiumot venni. Csak annyit tud, hogy jött egy csapat lár: ás asszony, azután lövések hallatszottak és ijedt emberek futva vitték a hirt, hogy a zsendárok lelődték az asszonyokat.

— Maga is ott volt a tumultusban?

— Ja, ja — bólogatott az atyafi — de nem csináltam semmit.

— Látja a tanuk azt mondják, hogy egy létra volt a kezében, amelylyel ablakokat tördelt.

— Nem igaz, dehog, nem igaz.

Vile Károly kihallgatása következett most sorra. A vádlott félzemű, őszbecsavarodott, hatalmas férfi. Zsebrevágja a kezét s ujj áll a bíróság elé. Ama küldöttség tagja volt, mely panaszkodni járt a bíróválasztás ellen Aradon, mint ő mondja „peim herrn vicegspán.” Arról nem tud semmit, hogy az asszonyok meg akarták szegyeníteni a bírót.

— Be van bizonyítva — mondja az elnök — hogy ön rábeszélte az asszonyokat.

— Ez nem ig. z.

— No, látja *Tzeilernét* is maga biztatta, hisz a szemébe mondta.

— Én csak akkor hallottam az egész dolgról, mikor a küldöttség Aradról visszajött.

— Mit csinált mégis a községházán?

— nn kérem száz lépésről álltam odnan.

Most egy vörösképű asszony csoszogott a bíróság asztalához: *Hrencz Ferencné*.

— Mondja el, — szól az elnök — mit hártároztak maguk közt azon a napon az asszonyok?

— Én nem beszéltem velük.

— Hát mi történt 1899. január 17-én?

— Én a templomban voltam.

— Mindennap szokott odajárni?

— Ha ráérek.

— A vizsgálóbíró előtt beismerte, hogy összebeszéltek az asszonyok, hogy kidobják a bírót.

— Nem tudok róla.

— Miért tartott mégis az asszonyokkal?

— Éppen semmi dolgom nem volt akkor.

— Látja, Aradon beismerte, hogy meg akarták szegyeníteni a bírót, azért mentek, beismerte, hogy bűnös. Há mi a bűne?

— Nem vagyok bűnös.

Eberlein Józsefnét hallgatták ki ezután, süket, törődött öreg asszonyt. Az elnök kérdésére nem volt más felelete, csak:

— I' veisz net, i' veisz kár niksz.

— Mégis tudja, mi történt a bíróválasztás után? — kérdi az elnök.

— I hab nimanden nit g'szágt — sipítja az anyóka — i bin' causz gange.

Végül *Bleiciffer Antalnét* hallgatták ki. Az asszony jelentéktelen vallomást tett.

— Ezután az elnök kedd délelőtt 9 órára tűzte ki a tárgyalás folytatását.

Ma a pörbeszédnek kerültek sorra, ítéletet azonban valószínűleg csak holnap fognak hozni.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Január 18. Az aradi mérnök- és építész-egylet estélye (Központi szálló.) — Táncestély a várbeli tiszti kaszinóban. — Makó város hivatalnoki karának táncvigalma (Korona-vendéglő.) — A pankotal nőegylet hangversenyyel egybekötött táncestélye Fehér Kereszt.)

Január 19. Az aradi kerékpárklub estélye (Millennium külön terem.) — Az aradi közműves segédmunkások önképző szakszerveületének táncvigalma (Központi szálló.)

Február 1. Tiszti kaszinó táncmulatsága (Fehér Kereszt.) — Az aradi tanítók és tanítónők bálja. — Az aradi m. kir. posta- és távirat- és szolgák táncvigalma (Kass-vendéglő.)

Február 9. Az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület tombolával egybekötött táncestélye (Fehér Kereszt.)

Február 11. Táncestély a várbeli tiszti kaszinóban.

Február 19. Az aradi közművesegedek táncvigalma (Központi szálló.)

Február 25. Tűzoltóball Fakerten.

Március 15. Táncestély a várbeli tiszti kaszinóban.

(=) Tanítók bálja. A farsang egyik nevezetességét évek óta az aradi tanítók bálja képezte, melynek tapintatos és gyakorlati rendezése annyira megnyerte a nagy közönség általános érdeklődését, hogy ezen mulatságnak a közönség maga csinálja meg a reklamt az-zal, hogy a farsang programjába, mint nélkülözhetlen mulatságot minden más mulatság elebe helyezi azon indokolással, hogy a tanítók bálján lehet legjobban mulatni. Minél közelebb jutunk február elsejéhez, annál nagyobb az érdeklődés a közönség körében a tanítók bálja iránt s a fáradhatatlan tanítók is versenyezve munkálkodnak azon, hogy a közönség igénye inentől nagyobb mértékben legyen kielégítve. A tanítónők pedig a már megszokott kedves-ségükkel és igazi lelkesedésükkel vannak segítségére a férfi rendezőségnek, s az idén is az oroszlanrészt az övék lesz az érdemből. Tegnap a tanítónők a cukrászda kérdését tárgyalták s a megállapodásból következőleg a február 1-én tartandó tanítói bálnak is a cukrászda lesz a legkedvesebb és leglátogatottabb része.

(=) Az új-zszi-annai iparosok olvasóköre január hó 11-én sikerült táncvigalmat rendezett. Jelen voltak:

Asszonyok: Acs Istvánné, Abfalter Józsefné, Pleisoffer Jakabné, Bedő Józsefné, Csahók Andrásné, ifj. Demkó Istvánné, Dengl Györgyné, Eberlein Józsefné, ifj. Gantner Károlyné, Grim Hermanné, Gregor Jánosné, Gendrovits Istvánné, Henny Sándorné, Hübner Györgyné, Hübner Antalné és Ferencné, Hoga Edéné, Hugl Mártonné, Irma Józsefné, Jeszliné, Kumer Henrikné, Kramer Istvánné, Kerner Simonné, Luy Péterné, Losa Gusztávné, Mészáros Jánosné, Mojh Jánosné, Maurer Edéné, Meichin Antalné, Millig Andrásné, Müller Jánosné, Oster Jánosné, Reinholz János és Nándorné, Rondák Józsefné, Reinhardt Adolfaé, Rencz Ferencné, Sümegi Józsefné, Schmidt Jánosné, Scherer Antalné, Szamos Józsefné, Sandner Istvánné, Takácsné, Vas Dezsóné, Veres Józsefné (Simánd), Wolf Károlyné, Zimmermann Ferencné.

Leányok: Eberhard Mari, Gripp Anna (Arad), Gregor Hóza, Gyurkovics Vilma, Hermann Emma, Hübner növ., Hübner Vilma, Irina Róza, Jeszl növ., Kramer Paula, Kis Teréz, Mészáros Juliska, Millig Fáni, Müller Anna, Oszter növ., Revilak Róza, Rab Katica, Rondák Zsuzsa, Strockecker Zsuzsa, Szeifer Teréz, Szántó Betti, Sandner növ., Veres Stefania (Simánd), Zimmermann Róza stb.

(=) A zimbról állami népiskola alapja jávára mult évi december hó 31-én jól sikerült jótékonycélu táncmulatság volt, melyen részt vett a környék színe java. Jelen voltak:

Asszonyok: Dékán Ferencné, Eisenmann Ferencné, Földvári F. né, Kalkó S. né (Borossebes), Moldován I. né, Manuschof M. né, Nacht Viktorné, Rosenfeld I. né (Boncesd).

Leányok: Dékán Adél, Eisenmann növ., Friedmann Katica, Fridmann növ. (Csermő), Kestenbaum nővérek (Gurahonc), Márton Róza (Pankota), Krall Katica.

Az aradi rabbi páfördulása.

(Vegyes párok — áldatlan állapotban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14

Ma még csak Aradon, de holnap már országsherte, feltűnést fog kelteni a hír, hogy *Rosenberg* Sándor dr. az aradi izraelita hitközség főrabbija nyilatkozatot tett, miszerint a jövőben nem részesíti egyházi áldásban a polgári esketés után templomba kívánczó vegyes párokat.

Hogy az aradi rabbi ilyen nyilatkozata miatt fog feltűnést vonni maga után, azt fölőseleg magyarázgatni azoknak, kik megőrizték emlékezetükben az egyházpolitikai törvények körül lefolyt felekezeti harcokat, s a háboruszkodás közepette is azt a feltűnő ünnepeletet, melyben *Rosenberg* Sándor aradi főrabbinak volt része, ki a mérges valláspolitikai khaoszból kijelentést tett közzé, mely szerint a hozzáfördülő vegyes pároktól nem vonja meg az egyházi áldást.

Az aradi rabbi ez álláspontja ugy a sajtóban, mint egyebütt, nagy terjedelmű vitára adott okot. Az ország zsidó felekezeti lelkészeinek egyrésze nagy rabbi-értekezletre gyűlt össze, ahol a távollevő aradi pap álláspontja a legvehemens megátámadásokban részesült. Am ezekkel ellentétben, a liberális lapok és a liberális közvélemény valóságos hozsannákat zengett az aradi rabbiról, kit külső vonásaiban is hamarosan megismert az ország, mert a képes lapok egyre-másra hozták *Rosenberg* Sándor dr. arcképét.

A „maradi“ rabbik azt vitatták akkor, hogy a zsidó vallás törvényei szerint vegyes párokat összeadni nem lehet s így e párok egyházi áldásban sem részesülhetnek.

Az aradi rabbi ezekkel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy miután az ország törvénye a vegyes házasságokat megengedi, tehát az egyháznak, a lelkészeknek azokat megakadályozni nincs joga.

Ami liberális és helyes felfogás.

Azóta letelt hat kemény esztendő. A világ kezdett szépen napirendre térni az aradi csoda felett, s csak legfeljebb olyankor esett szó róla, mikor egy-egy vegyes pár messzeföldről elzarándokolt az egyházi áldásért Arad fölvilágosodott gondolkozásu rabbijához . . .

Most ime, újra belekerül az újságokba *Rosenberg* Sándor dr. neve. És hogy belekerül, az azért esik, mert az aradi rabbi meggondolta a dolgot, s mátol kezdve a vegyes párokat — áldatlan állapotban hagyja.

. . . Onkéntelenül tollunk alá szalad ez alkalomból Arad egykori nagynevű rabbijának: *Chorin* Aronnak története.

Chorin valóságos reformátara volt felekezetének. Az volt ábrándképe, hogy a zsidó vallás elkopott külső sallangjait hozzá alkalmazza egyrészt a kor igényeihez, másrészt pedig a modernebb vallásfelekezetek szokásaihoz. O járt fenn Bécsben is annak idején az uralkodónál, hogy engedje meg, miszerint a zsidók kézművesek lehessenek, azaz, hogy a céhekbe felvegyék őket. Utja eredményel is járt.

Chorin a reformeszmékért nemcsak a magyarországi rabbik támadták, de tiltakozó gyűléseket tartottak a prágai, var-

sói stb. rabbinusok is, kigyót-békát szórván *Chorin* Aron fejére.

Am az akkori aradi rabbi nem vonta vissza e támadásokra reformeszméit, hanem holta napjáig hű maradt azokhoz.

Igen ám, csak hogy az — *Chorin* Aron volt!

A hetven esztendővel későbbi aradi reformról és annak történetéről a következő tudósítást adjuk:

Az aradi rabbi zászlóbontása.

Az egyházpolitikai törvények életbeléptése idején az ország összes hitfelekezeti életében magára csapkodtak a szenvedélyek hullámai. Sok félreértés, hamis tendencia hozták izgalomba a hiveket és hosszú időn át úgy formálódtak a viszonyok, mintha a kulturharc teljes erejével kitörő félben volna.

Az izraelita hitközségek kebelében az életbeléptett törvényeket örömmel üdvözölték és a legnagyobb készséggel fogtak azokhoz a nagy munkálatokhoz, melyeket a megváltozott viszonyok a hitközségi adminisztratív és anyakönyvi ügyeik tekintetében előírtak.

Az aradi izr. hitközség főrabbija *Rosenberg* Sándor dr. a törvény által előírt módosítások tanulmányozása közben egy nagy és fontos kérdés megoldása elé jutott.

A kérdés ez volt: Milyen álláspontot foglaljon el a zsidó lelkész az esetben, ha egy zsidó és egy keresztény felekezeti léptek házasságra és ezek a zsinagógában óhajtanának egyházi esketésben részesülni.

Az aradi rabbi hosszas töprengés és tanulmányozás után arra a meggyőződésre jutott, hogy az ilyen vegyes házasság a zsidó szertartás szerint vallásilag ugyan meg nem szentesíthető. Azonban „ha a zsidó fél a keresztény fél beleegyezésével azt óhajtaná, hogy a zsidó pap is ráadja ünnepelesen és nyilvánosan a zsinagógában az áldást, úgy ez a zsidó vallás türelmes és humanus szellemében nemcsak meg van engedve, de kötelesség is.“

Ez a liberális felfogás általános tetszést keltett az aradi izr. hitközség kebelében és midőn a zászlóbontó főrabbi, mint egy új, vallási szempontból humanus magasztos elv előharcosa ezen elvét hitközségével egy indokolt és nyomtatásban is megjelent beadványával közölte és annak sankcionálását kérelmezte, a hitközség érdekes képviselő testülete közgyűlési határozatból kifolyólag 1895. év december hó 15-én a hitközség tagjai között nyomatott „Tájékoztató“ osztottak ki, melynek III. fejezete így hangzik:

III. Vegyes házasságok.

a) (okt. 24. 158. sz.) Az államhatóság előtt megkötött vegyes házasság egyházi szertartás által vallásilag meg nem szentesíthető; azért, mert az egyik vagy másik fél a ceremónia szentségét el nem ismeri. Azonban, ha a zsidó fél a keresztény fél beleegyezésével azt óhajtaná, hogy a zsidó pap is ráadja ünnepelesen és nyilvánosan a zsinagógában az áldást, úgy az, miután sem a thora, sem pedig a talmud értelmében a keresztény és zsidó közötti házasság vallási szempontból tiltott viszonyt nem képez, a mi vallásunk humanus és türelmes szellemében nemcsak meg van engedve, de kötelesség is.

Harc a meggyőződésért.

Az új eszme valóságos forradalmat idézett elő az ország zsidó hitközségeiben. A rabbik mind, köztük *Kohn* dr. budapesti, *Löw* dr. szegedi, és *Kecskeméthy* dr. (az aradi rabbi veje) nagyváradi rabbi erőlesen támadták *Rosenberg* Sándor drt és új tanát. Sőt az ország fővárosá-

ban országos rabbigyűlésre jött össze 53 rabbi, és ott elvetették az aradi rabbi reformeszméjét és kimondták, hogy ez új tan ellenkezik a vallás szent tételeivel.

De ez nem tántoritotta el az aradi rabbit szent meggyőződésétől, sőt valóságos ünnepelepszámba ment az a nap, amikor az aradi zsinagógában az első vegyes párra adta *Rosenberg* dr. főrabbi az egyházi áldást. Ott voltak a hitközség fejei és melegen üdvözölték a rabbit nagy vívmányáért.

A rabbi a szószékről és röpiratokban védte álláspontját és a hitközség egyhangú határozata dőrdalmanosan állta meg helyét a támadások erős hullámcsapásai között.

Egy érdekes házasság.

Már-már napirendre tértek az aradi rabbi új tana fölött. Az ellenkezők táborában felhagytak a támadásokkal és *Rosenberg* Sándor dr. igazsága tudatában vigan osztotta a nála jelentkező vegyes pároknak az egyházi áldást.

Néhány héttel ezelőtt ismét kérelmezte egy vegyes pár az egyházi áldást és pedig zempléni *Moskovitz* Gézának izr. vallásu leánya és *Garai* Károly, ki évekkal ezelőtt a zsidó vallásról a katolikus vallásra tért.

Ezt a jelentkezést a rabbi nagyon érdekes esetnek tarthatta és szükségét érezte annak, hogy a nyilvánosság erről az esetről tudomást szerezzon és hogy ez érdekes hírt a rabbi, felfogásához hiven, portraktálják országsherte.

Ez a nagydob volt oka annak, ami ezután történt, hogy t. i. a liberális eszmékért harcoló rabbi kezéből kipottyant a zászló, hogy az aradi hitközség ezen indokolatlan zászlóelhagyás folytán mélyen kompromittálva lett nemcsak a község tagjai, hanem az egész ország színe előtt; és ez okozta végül, hogy két nagytekintélyű, előkelő családdal a bolondot járatta az aradi hitközség főlelkésze.

Az újsághírt egy fővárosi felekezeti lap szerkesztője kommentálni kezdte és ezen kommentálás annyira megijesztette az eszme bátor harcosát, hogy sürgőnyileg értesítette az érdekelt családokat arról, miszerint jobban meggondolva az ügyet, most már a frigvet egyházilag nem áldja meg és hogy soha többé vegyes párokat megáldani nem fog.

Az ominosus eset előzményei.

Az aradi izr. hitközségnek egyik legnagyobb alakja volt egykoron *Deutsch* Ignác, a hatvani *Deutsch*-cég alapítója. Ennek a férfinak nevéhez van szorosán kapcsolva az aradi hitközség felvirágzása és nagysága. Az ő áldozatkészsége tette lehetővé, hogy az aradi hitközség a fővárosi után az ország első hitközségévé emelkedett. Ennek a férfinak dedunokája az az ifju menyasszony, aki szíve választottjával együtt kérelmezte megkötendő frigyükre a rabbi egyházi áldását.

Miután az országban egy rabbi sem hajlandó az áldást megadni, levélben fordultak az aradi rabbihoz, hogy hajlandó-e a fiatalokat az egyházi áldásban részesíteni?

A rabbi hajlandónak mutatkozott, sőt *Deutsch* Bernát, a hitközség elnöke személyesen járt közbe, hogy a polgári esketés is Aradon köttessék meg. Eljárt a főispánnál, a polgármesternél, hogy ne az anyakönyvvezető, hanem *Institoris* Kálmán polgármester végezze az anyakönyvvezető funkcióját. A főrabbi, aki télen rendszerint enyhébb égaljra szokott menni egészségének helyreállítására végett, utazását ezen esketés miatt elhalasztotta.

Minden rendben volt tehát és a február 8-iki esketés megtartására minden előkészület meg volt téve.

Ma pedig egy helyi lap váratlanul közli a

rabbi azon elhatározását, hogy az egészről nem lesz semmi, mert nem áldja meg a frigyet, mert hallani sem akar többé az egész dologról.

Ez az eljárás magában véve igen különös. De miután elvi szempontok is érintődnek általa, kívánatos volna tudni, hogy mi történt tulajdonképen.

Rosenberg Sándor dr. védekezése.

Parturiunt, montes, nascitur ridiculus mus! Mosolyogva mondhatják majd ezt mindazok, a kik az aradi rabbi elvi küzdelmének ilyen kiemenetéről olvasnak.

A rabbi egy helyi lap tudósítója által meginterwievoltatta magát és védekezik. Hogy milyen ez a védekezés, az kitűnik a következőkből:

A rabbi így okoskodik.

— Ahány zsidó Aradon egy más felekezetbelivel házasságra lépett, egynek kivételével nem kérte tőle az egyházi áldást, hanem egyszerűen kitért a hitéből. Ez annyira elkeserített, hogy semmi okom sincs tovább is elvonom a hátamat tartani és továbbra is megmaradni elhatározásom mellett.

Egy másik okoskodása pedig az, hogy esetleg meggyanusíthatják ellenségei azzal, hogy pénzért hirdeti az elvet és mert a Moskovitzék gazdagok, azt fogják feltételezni róla, hogy busás esketési díj táplálja benne az egyházi áldás megadására vonatkozó hitét. Hozzáteszi azonban, hogy ha Moskovitzék szegények volnának, akkor megáldaná őket — de így . . . nem.

Erre a védekezésre vonatkozólag egy előkelő hitközségi tag alábbi megjegyzéseit szóról-szóra közöljük, megadván ez által a módot és alkalmat arra, hogy e fontos elvi kérdésben a hozzászólás megkönnyíttessék:

Egy hitközségi tag véleménye.

Nem vagyok barátja annak, hogy belső egyházi ügyek a napilapok hasábjain tárgyalassanak, mert azt vállom, hogy az ily ügyek szorosán csak az illetékes fórumok elé valók. Eppen oly nem szívesen vettem azt is, hogy egy esketési hír oly nagy garral lett a nyilvánossággal közölve. Aki ezt a hirt a nyilvánosságnak kiadta, nem jó szolgálatot tett az ügynek, de legkevésbé a főrabbinak, akit ez így igen kinosan érinthet, annál is inkább, mert az ügy által, a liberális gondolkozása által nyert eddigi nimbuszát teljesen elvezette.

Nagyon sajnálom az esetet, de mint a hitközség egyik tagja, nem hagyhatom szó nélkül, márt azért sem, mert ez a különös dolog nem kizárólag a főrabbi, hanem az aradi izraelita hitközség ügye is.

A főrabbi szerény nézetem szerint ellenkezésbe jutott önmagával és az általa hangoztatott nagy elvvel. Amilyen büszke voltam arra, hogy a vegyes házások egyházi áldását keresztül vitte, oly annyira csalódottnak érzem magam most, mikor minden nyomós indok nélkül eldobta magától magasztos elvét.

És miért dobta el? Mert Aradon némelyek, mielőtt egy más felekezetével házasságra léptek, kitértek őseik vallásából? Hát ez olyan rendkívüli dolog, hogy miatta egy nagy, egy liberális elv félrelökessék? Hát mi összefüggés van a vegyes párok egyházi megáldása és a kitérés között?

Kitértek ez előtt is voltak és ezután is lesznek. Hát nem nevetséges a ki nem törtéket sújtani és büntetni, az egyházi áldástól megfosztani, mert egyik másik ember kitért? Hát lehet ily kicsinyes októl függővé tenni azt a magasztos elvet, melyért ez előtt oly erélyesen küzdött az aradi rabbi szóval és írással?

És mi vezette a főrabbit arra, hogy most a Moskovitz-féle esküvés előtt szegie meg hit-

lenül az önmaga által megteremtett fogadalmat, mikor ezen esküvőre ő maga már megállapított minden előkészületet?

De még egy másik fontos körülmény is felmerül itt.

A rabbi nem kénye-kedve szerint adja meg a vegyes párokra az egyházi áldást, hanem a hitközség határozata diktálja ezt, mely határozatot a rabbi végrehajtani tartozik. — Hogy volt lehetséges, hogy a rabbi döntötte meg a hitközség határozatát, mely határozat épen az ő egykori jobb és nemesebb felfogása és indítványa folytán vált határozottá?

Lehetséges az, hogy amíg a hitközség ezen határozata érvényében fennáll, a rabbi, mint nem létezőt, egyszerűen ignorálja?

Az „Egyenlőség” című felekezeti lap támadása semmivel sem erősebb és keményebb, mint amilyen a rabbi gyűlés támadása volt. Ha a rabbi azzal nem törődött, miért törődik most egy hírlapi cikkel, miért ijedt meg úgy, hogy eldobta a fegyverét, a zászlót és ezáltal legalább is nagyon kellemetlen helyzetbe sodort egy előkelő családot és saját hitközségét.

A rabbi attól is fél, hogy esetleg azzal gyanúsíthatják őt, hogy pénzért hirdeti az elvet és mert a Moskovitzék gazdagok, azt fogják feltételezni róla, hogy busás stola-díj táplálja benne az egyházi áldás megadásának vágyát. Ha Moskovitzék szegények volnának, akkor megáldaná őket — de így . . . nem!

Nos ez az ok oly naiv, hogy szinte nem érdemes vele komolyan foglalkozni. Ettől a gyanutól nem kellett volna az aradi főrabbinak félni, mert ezen gyanúsítás ellen az egész hitközség, mint egy ember védte volna őt meg, bárholnan jött volna is a gyanúsítás.

A rabbi tehát nagy hibába esett, a mikor ily kicsinyes ok miatt megtagadta hitelét.

Mert megtagadta. Elveknél fenntartásával meg nem adni az egyházi áldást — egy non sens. Vagy megadja, vagy nem adja meg! Harmadik eset ki van zárva.

Hát lehet ily elv hirdetése mellett különbséget tenni gazdag és szegény között? Lehet ily elvert való küzdelemben egy ujságcikk folytán a csatateret elhagyni, s a zászlót eldobni?

Nem okult a főrabbi a saját prédikációin, a mikor a kinhalált szenvedő martyrokról beszélt? A torturák legirtózatosabbjai, a kerékbe-törés, a tűzhalál nem volt képes e nagy szellemeket megtörni, és a rabbi, egy ujságcikk folytán feladja hitelét, a hitelveért való nemes küzdelmét?

De a hitközség tudni fogja kötelességét, miután egy határozatának végrehajtásáról van szó és a dolgok logikai rendje szerint az eljuttatott zászlót most már a hitközségnek lesz kötelessége kezébe venni.

SPORT.

+ Az aradi Kerékpár Klub választmánya holnap, szerdán esti fél 9 órakor ülést tart a klubkavéházban, melyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Mult ütés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. Jelentés a győri pályarészvények tárgyában. 3. Az alapszabályok 22. §. b) pontja értelmében intézkedés. 4. Indítványok.

+ Zsokék keresete. Hogy micsoda mesés nagy összeget keresnek a zsokék, annak jellemzésére csak néhány nevet adunk. (1) Maher, az Angliában lovagló amerikai zsoké, 1901-ben 7500 fontot keresett; az idén 10.000 fontra számít. Fred Taralnak 12.000 dolláros fizetést, 5 dollár napidíjat és külön lovaglási díjat ajánlott egy orosz sportman, de ő az ajánlatot nem fogadta el és továbbra is lovagol nálunk. Uchritz bárónak, 100.000 korona fix fizetésért. A Németországban lovagló amerikai zsokék fixuma 30—36.000 márka között változik.

Jngyen kenyér!

— Negyedik nap. —

Arad, január 14.

A kenyér adományra szorulóknak száma egyre — növekedik, s így szükségképpen mindnagyobb áldozatokat kíván a könyörület. A kenyérosztó boltot ma is tömeges számban lepték el az éhezők, kik nagyobbára a külvárosból kerülnek ki.

Megható jelenetekben természetesen ma sem volt hiány.

Egy vézna, kis sápadt arcú leányka topogott be a boltba, nagy, felemás cipőkben s kenyeret kért a maga s beteg édesanyja számára.

— Hát mi baja van kisleányom az édes anyádnak, — kérdezték tőle a kenyérosztók.

— Kis babánk van odahaza, — válaszolt félénken a kis leány.

Kendőcskéjébe aztán begöngyöltek neki egy negyed kenyeret. Szépen megköszönte és sietett haza.

Azok közül, a kik a kiosztás teendőit ellátják, különösen ki kell emelnünk Gantner városgazdát és Eisele negyedmestert, kik igazán dicséretes buzgalommal fáradoznak a nemes ügyben.

A boltban kifüggesztett perselybe is serényen adakoznak a kenyérkiosztást megtekintő járó kelők. Állandóan jönnek-mennek a látogatók s mindannyian elismeréssel adóznak azoknak, a kik jószívűkkel és ügybuzgóságukkal elősegítik a nemes célt.

Kis iskolás leányok megtakarított filléreikkel sietnek a boltba, hogy ők is kivérvék részüket a jótékonyág gyakorlásából.

Mindez alatt a boltban a szeletelő kések serényen működtek. A mai napon kiosztatott 50 kenyér 1500 adagban.

Az adományok, melyek lapunk kiadóhivatalába beérkeztek, ma is tekintélyes összeget alkotnak.

Első helyen áll mai kimutatásunkban Radó Lipótné urnő gyűjtése M.-Szlatináról 22 kor. 40 filléryi összeggel.

A küldeményt a következő jelige kíséerte:

Adja az ég, hogy példámat többen kövessék és így a nyomor legalább részben enyhíttessék!

Adakozott még Lichtmann Terike és Lichtmann Erzsike 50—50 fillért.

Ha rátekintünk a naponta kimutatott adakozók névsorára, eszünkbe jut nekünk is egy kiváló fővárosi publicista következő igaz mondása:

— A köznyomor enyhítésére nem elegendő, ha azok, akiknek van valamijök, adnak sokat, hanem még az is kell, hogy akiknek sokjuk van, azok is adjanak — valamit.

A tegnapi kimutatásunkba hiba csuszott be, anennyiben Széchenyi Kázmérné urnő 6 koronás adománya tévedésből kimaradt és Gottlieb Józsa kisasszony 4 kor. 16 fillérral szerepel, noha gyűjtése 5 kor. 16 fill., ez az egy korona különbséget Gottlieb nővérek 60 filléres és Prosznitz Jánosné, valamint Luch Jenő 20—20 filléres lapunkból kimaradt adományai alkotják.

A begyűlt összeg kimutatása itt következik:

	Korona
Radó Lipótné gyűjtése	22.40
Lichtmann Terike	—50
Lichtmann Erzsike	—50
Mai gyűjtésünk eredménye ...	23.40
Hozzáadva a tegnapi kimutatott	2618.81
Eddigi összes gyűjtésünk ...	2542.21

Radó Lipótné gyűjtése. Radó Lipótné és Munk R. 4—4 korona, Leipnick Nándorné, Staar Gyuláné, Müller János és Grossmann Emil dr. 2—2 korona, Mayer Ernő, Langer Gusztáv, Weiszfried Dezső, Spitzer Szidorné, Munk József és Engel József 1—1 korona. Lauzer Za. 40 fill. Összesen 22 kor. 40 fillér.

Az adományokat a kiadóhivatal címére kérjük küldeni.

Gyűjtőívvel mindenkinek, a ki hozzánk fordul, szívesen szolgálunk.

HIREK.

Figyelmeztetjük mindazon t. vidéki előfizetőinket, kik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy azt haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben lapunk további küldését megszüntetjük. A hátralékos előfizetők az e hó 18 án megjelenő lapot már nem kapják meg.

— Lónyayék nem adják el birtokukat. A *Felsőmagyarország* című lap nyomán az összes újságokat bejárta a hír, hogy gróf Lónyay Elemér és neje, Stefánia főhercegnő eladják bodrogolasi birtokukat és külföldön fognak lakni. E hirt most a legilletékesebb tényező: gróf Lónyay Elemér cáfolja meg egy levélben, mely a többi közt ezt mondja:

E hír tökéletesen alaptalan, én sohasem gondoltam sem bodrogolasi uradalmam, sem beregi birtokaim eladására és sem ő királyi fensége Stefánia hercegasszony, sem én nem szándékoztunk külföldön letelepedni. A Felsőmagyarországi Hírlap hírei tehát egészen hamisak. Kiváló tisztelettel, gróf Lónyay Elemér.

— Aradmegye közgyűlése. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága téli rendes közgyűlését a szabályrendeletileg megállapított időben január hó 17 én délelőtt 9 órakor és folytatólag a következő napokon fogja megtartani. A közgyűlésen tárgyalni fogják dr. Walthier Ádám nyugdíjkerényét, foglalkozni fog továbbá özv. báró Wodianer Albertné és özv. gróf Szapáry Bélánénak néhai Atzél Péter volt aradvármegyei főispán elhunyt alkalmából küldött részvétirtával.

— Az új jogi oktatás ellen. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg reformálni akarja a jogi képzést, sőt az erre vonatkozó törvényjavaslat előadói tervezetét nyilvánosságra is bocsátotta. Ez a tervezet az ugynevezett nagy jogászai körökben általános tetszésre talált, de annál nagyobb és erősebb visszahatást szül a fiatal jogászok körében, kik attól félnek, hogy ily módon még nehezebben jutnak el reményeik teljesültéhez, tudniillik, hogy megfelelő képzést nyerneken kenyerük mielőbbi megkereséséhez. A budapesti ügyvédjelöltek köre ennél fogva elhatározta, hogy küldöttségileg kéri föl a minisztert arra, ejtse el tervezetét, mely bár tényleg a tudomány érdekeit szolgálja, de a szegénysorsu tanulóifjuság helyzetét erősen megnehezíti.

— Lonovics érsek titkára meghalt. Kalocsáról jelentik, hogy dr. Hopf János cz. püspök, nagyprépost, csanádgyezmehazmegyei volt lelkész, gyémántmisés áldozár, 85 éves korában elhunyt. A megboldogult 1817-ben Szegeden született és 1840-ben szentelt-tett pappá; segédlelkész volt Pécskán és Új-Aradon, majd Lonovics József csanádi püspök szertartója és titkára lett. A szabadságharc ideje alatt Komlós néven sze-

repelt és irodalmi munkássága e néven ismeretes. A nagy idők tanuja Lonovics püspökkel a mőlti zárdába internáltatott. Mikor Lonovics kalocsai érsek lett, dr. Hopf is hűségesen követte püspököt. A kalocsai káptalanak csakhamar tagja és több kitüntetés után 1895-ben cz. püspök és nagyprépost lett. Gyémántmiséjét 1900. július 25-én tartotta Kalocsán nagy ünnepségek közt. A temetésen *Wittenberger* Antal kanonok képviseli a csanádi káptalant és tolmácsolja annak részvétét is.

— A biblia új szövege. Rómából írják, hogy a pápa elhatározta, hogy egy bizottság által megállapíttatja a biblia új és hiteles szövegét. Ebből a célból tizenkét különböző országból hívott egybe szakférfiakat, kik *Parocchi* bibornok elnökléte alatt már javában dolgoznak a biblia új és hiteles szövegén.

— Apponyi Albert grófné függői. Barbi Alice maa fővárosban hangversenyzett. A hallgatóság között volt gróf Apponyi Albert házelnök neje is. Apponyiné a hangverseny-teremben elvesztette nagyértékű fülönfüggőjét, amely két tízfillér nagyságu smaragdból állott, gyémántokkal kirakva. A függőket niába keresték, nem találták meg. Az elveszett ékszerek rendkívül nagy értéket képviselnek.

— Esküvő. *Nemess Géza* e hó 19-én dél-előtt fél 12 órakor tartja esküvőjét a lippai izraelita templomban *Singer Vilma* kisasszonnyal.

— Eltűnt gyárigazgató. Bécsben nagy fel-tűnést kelt egy köztisztelőben álló, ösmert uriember rejtélyes eltűnése. *Pokorny Antal*, a fiumei papiros-gyár bécsi fiókjának igazgatója, néhány nap óta eltűnt lakásáról. Utoljára pénteken reggel látták. Azóta nyoma veszett. Ugy a felesége, mint a barátai a legrosszabb sejtelmekkel vannak eltelve a hetvenegy éves öreg ur eltűnése miatt. Minthogy *Pokorny* egy régi betegsége nagyon gyötörte s azonkívül súlyos anyagi gondjai is voltak, azt hiszik, öngyilkosságot követett el. A rendőri nyomozás azonban eddig semmi eredménnyel nem járt.

— Az ügyvédi kamarából. Az aradi ügyvédi kamara közzé teszi, hogy *Hollaky Imre dévai* ügyvédet, önkéntes lemondása következtében, az ügyvedek lajstromából kitörölték.

— Kitüntetés — emberölésért. A múlt év október 2-án borzalmas jelenet játszódott le *Székesfehérváron*. *Tieger József*en, a hatvankilencedik gyalogezred közlegényén kitört az őrjöngés, s mielőtt még megfélekezheték volna, fegyverével lelötte *Giffing Vilmos* főhadnagyot. A merénylet után rettenetes hajsza indult az örült katona után, akit végre az egyik közlegény: *Mányai Imre* a kaszárnya szomszédságában levő ház tetejéről lelőtt. A bátor katonát a király most az ezüst-érdemkereszttel tüntette ki, amelyet ma nyújtottak át neki ünnepiesen a hatvankilencedik gyalogezred legénysége jelenlétében.

— Eljegyzés. *Gregus Imre* aradi iparos eljegyezte *Nyiri János* gépész leányát *Erzsikét* M.-Bánhegyesről.

— József főherceg primása. A Margitsziget látogatói mélyen a lelkükbe szerették *Dankó Gábort* a híres cigányprimást, aki a Duna gyöngyének tündéréivel és nimfáival tart tilos viszonyt s nyári estéken a sziget balzsamos hangulatait a hegedűjére csalja. Ezenkívül pedig tudvalevőleg *József főherceg* kedves primása ő s a fenséges urhoz való ragaszkodásáról most megható tanuságos tett. *Dankó Gábor* fényes ajánlatot kapott *Ausztrália* fővárosába, *Melbourneba* s akadt az angolok között olyan mecénása is, aki a nagy kauciót helyette deponálta volna. *Dankó Gábor*, mielőtt határozott, kikérte fenséges pártfogójának, *József főhercegnek* véleményét. A dolog vége az lett, hogy *Dankó Gábor* a főherceg óhajára visszautasította a fényes ajánlatot, mely neki és barna művészársainak gondtalan jövőt és uri módot biztosított. *Dankó Gábor* tehát hű maradt a Margitsziget tündéréihez.

— Eltűnt fiu. *Schmidt Jenő* 9 éves II. elemi iskolai tanuló vasárnap délelőtt 10 órakor szüleinek Sarló-utcai 36. számú házából nyomtalanul eltűnt. A rendőrség azt hiszi, hogy Pécskára ment a kenyeresekkel, hol nagybátyja lakik.

— Kijavított alapítványlevél. A minapi bankbukást még el sem felejtettük, és *Sopronban* már ismét titokzatos dologról beszélnek. Arról van szó, hogy a *Müller Paula*-féle alapítványt, amely *Schladerer* sikkasztása idején is szerepelt, megkorrigálták. Van az alapítványlevélnek egy pontja, amelyben *Gebhardt József* polgármester, akit a bíróság az alapítvány gondnokává nevezett ki, aláírásáival elismeri, hogy az alapítványi vagyont a város részére tulajdonjoggal átvette. Nos, ez nem történt meg. Ehhez még az is hozzájárul, hogy az irást „kijavították”. A., illető helyen ez a szó: „tulajdonjoggal” kitöröltetett. Am a korrekurát nem közjegyző csinálta, mert ennek a közjegyzői okmányban külön nyomának is kellene lennie. Vizsgálatot indítottak, amely kideríti, hogy ki végezte ezt a javítást.

— Az aradi gyorsvonat kerekei alatt. Tegnap délben komolyabb baleset történt *Rákoson*, a magyar államvasutak vonalán. A 7-ik számú őrház mellett *Kondor János* 40 éves kocsis két lovas fogatával a vágányokon akart áthajtani. Ugyanekkor rohogott arra a 402 ik számú *Arad* felől jövő gyorsvonat, a mely a kocsi elütötte. A kocsi a kerekek alá került, a honnan életveszélyes sérülésekkel huzták ki. A kocsi összetört s a vonat az egyik lovat is agyongázolta. A súlyosan sebesült kocsist a *Rokusba* szállították.

— Rejtélyes sebesült. Az ujanáti korcsma udvarán 18-áról—14-re viradó éjjel egy iszonyu sebekkel borított embert találtak. A nehéz sebesültet *Szellnek Mihálynak* hívják s a körorvos vette ápolás alá, felgyógyulásához semmi remény nincs. A rejtélyes ügyben *Baross Ferenc* dr. főszolgabíró megindította a nyomozást.

— Elgázolás az Andrássy-téren. Ma este 7 órakor a „Millenium” sörcsarnok előtt *Bauer András* 10 éves *Andor* nevű fiát, ki a Templom-utcai fiúiskola első osztályu tanulója, elütötte egy kocsi s a fiu oly szerencsétlenül jutott a kocsi alá, hogy jobb lábának felső combja eltört. A szerencsétlenül járt iskolás fiut az őrt álló rendőr ölbe kapta s azonnal bevitte az ügyeletes rendőrtiszti szobába, hol a „Hungária” kávéházból előhívott *Spacz Elek* huszár ezredorvos a fiu lábát bekötözte, azután a mentőkocsin beszállították az aradmegyei köz-kórházba.

— Letartóztatott aszfaltbetyár. A *suglói* izr. leányárvaház serdültebb növendékei, akik a polgári iskolába, vagy a tanítónői képezdebe járnak, minden reggel 8 órakor távoznak az intézetből és délben térnek vissza. A leánykákat egy uriasan öltözött fiatal ember csaknem mindennap megvárta, utközben szemtelenül fixirozta s a lehető legterhesebb módon molesztálta. Az aszfaltbetyárságról *Gerő Katalin* asszony, az árvaház főnöknője is értesült s dektivek segélyét vette igénybe, akik csakhamar le is tartóztatták a tolokodó urat. A főkapitányságnál a letartóztatott uriember hamarosan igazolta magát, mire szabadlábra helyezték. Az illető állítólag magyar államvasuti tisztviselő.

— Életunt nyomdatulajdonos. Tegnap este fél 9 órakor *Garai Zoltán* budapesti könyvnyomdatulajdonos a *Millenium-szállodában* forgópisztolyból magára lőtt. A mentők az I. sebészeti klinikára szállították. Állapota súlyos. Hátrahagyott leveleiben azt írja, hogy reménytelenül szeretett.

— Megtagadott temetés. *Zöldi Pál*, *szabadkai* köztisztelőben álló korcsmáros halt meg szombaton virradóra. A megboldogult törvényesen elvált első feleségétől és törvényes házasságot kötött második feleségével. A katolikus papság azonban megtagadta tőle az utolsó egyházi szertartást s temetést, melyet *Barcsi*

László ev. ref. lelkész végzett óriási résztvevő közönség jelenlétében. Tegnap 25 család határozta el, hogy ezen esetből kifolyólag kilép a kath. egyházból és áttér a református egyház kebelébe.

— **Gyász-ünnepély az aradi zsinagógában.** Megboldogult Hirschl Mózes emlékének tisztelőre holnap délután egynegyed 5 órakor **gyász-ünnepély** lesz a zsinagógában.

— **Életunt uriaszony.** Megirtuk nemrégiben, hogy Klein Ignác borosjenői ékszerész felesége, született Holczler Regina életuntágból válaszóvizet ivott. Észrevétel nélkül egy findzsába töltötte a mérget italt, s még tréfásan koccintott az urával, mielőtt fölhalt. Az életunt asszony nem halt meg azonnal, de az állapota egyre rosszabb lett. Tegnap fölszállították Budapestre, de utközben annyira rosszul lett, hogy a mentőknek kellett a vasuti állomástól a Rokus kórházba szállítani át.

— **Száz koronás alapítvány.** Hirschl Zsigmond és neje az aradi „Kossuth Lajos betegséggélesztő és temetkezési egyesület” alapja javára 100 koronát voltak kegyesek juttatni, mely nagylelkű adományért, ezúton is halás köszönetet mond Klein Ignác elnök.

— **Itt a farsangi évad és így alkalmoszerűnek tartjuk, hogy bálók, estélyek vagy táncmulások rendezése esetén — figyelmüket a meghívók, táncrendek, belépti-jegyek stb. — Ideje korán való gondoskodására tisztelettel felhívjuk.** A modern kor igényeinek megfelelőleg berendezett könyv- és műnyomdánk gondosan megválogatott, betű- és díszítmény anyaga folytán ama kellemes helyzetben vagyunk, hogy kivétel és csín tekintetében, de főként méltányos árak által, a mai fokozott igényeknek minden tekintetben megt.unk felelni. Ennek folytán tiszteletteljesen kérni bátorodunk a nagyrabecsült vigalmi bizottságokat, miszerint szükséglet esetén teljes bizalommal forduljanak az „AradiNyomda Részvénytársaság”-hoz.

— **Ujtás! Honisch L. István cs. és kir. főher. udvari fényképész művészeti akadémiai tag műtermében Szabadság-tér 16. (Dománypalota.)** Telefon 358., minden vasár és ünnepnapon eszközölt felvételekről 6 drb. vizit fénykép 4 korona, 6 drb. kabinet fénykép 10 korona. A kabinet kép lehet: menyasszonyi, családi vagy bármilyen csoport felvételtől is. Művészies és pontos kivitel szigorúan be lesz tartva. A n. é. közönség szíves figyelmét felhívjuk ezen ujtásra.

— **Alárcok, juksz-tárgyak, béli cikkek, u. m. cipők, harisnyák, ingek, legyezők, illatszerek, pipertárgyak, battiszt és selyem zsebkendők, béli csokrok, stb. igen nagy választékban kaphatók Porter Vilmos Nagy-Aruházában a Szabadságtéren, ahol a legcsekélyebb bevásárlás is fénykép-bonnon nyugtatva lesz. Midőn a vásárlási összeg a husz koronát eléri, minden vevő igényt nyert egy életnagyságú fényképre, melyet az aruház a vevő által átadott bármely kis fénykép után teljesen ingyen készít el, csupán a papírkertért térítendő meg 3 korona.**

— **T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papírkereskedő urai (Szabadság tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalai érdeklő megbizásokat.**

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Hogy korteskednek Tótvaradon?

Községünkben oly botránys dolgok történnek, hogy köteles-égemnek tartom az ügyet sajtó után szellőztetni.

Folyó évi január hó 15-én Tótvaradon községi képviselőtestületi tagok választása lesz, egy ily tagságra Mirku Aurél gör. keleti felekezeti tanító is reflektál s hogy célját elérje a következő fogásokkal él:

Mintegy százhusz ember tartozik községünkben a „Victoria” takarékpénztárnál Aradon. A tanító ezeket január hó 12 től kezdve berendelte az iskolába, a hol azon nyilatkozatot tette elöttük, hogy vegyék tudomásul, miszerint mindazoknak, a kik mellette szavazni nem fognak, a Victoria aradi pénztárát tartozásukat

három nap alatt felmondja egész határozottsággal. Ezen figyelmeztetés és terrorizálás után a szegény községi lakosok hozzá jöttek és köztölték a fenyegetést, a mit velök elkövetett a tanító, hogy nevükben közbírré tegyem a tanítójuk ezen eljárását.

Ebből kifolyólag kérdést intéztünk a Victoria takarékpénztár előjáróinál, hogy bírnak e tudomással ezen ügynökei manipulációjáról és ha tudomással bírnak, u. y intézkedni fogunk, hogy az összes tót-arádi lakosok kifizethessék tartozásukat, de egy alkalommal ki is fogjuk röpíteni a tanteremből a birhett ügynököt, a ki a megyei képviselőválasztásnál is Ozárán Sándor és Vácán Romulusz ügynökökkel együtt ilyen presszióval hatalmaskodtak a választók ellen, a kik tartoztak a Victoria takarékpénztárnál.

És hatalmaskodásuknak — mely sajnálattal későn jött tudomásunkra — valóban eredménye is volt, mert Bugy Györgye lupesti lakosnak, a ki nem tartott velük, a Victoria fent említett agenseivel felmondatta azonnal a hitelt. Most várják keservesen a többiek is sorukat.

Ha a Victoria ügynökei ily eszközökkel dolgoznak és a szegény népet ok nélkül azonnali fizetésre való szorítással sanyargatják. Ha a Victoria előjárói ezt jónak látják, kénytelenek leszünk jogos panaszunknak törvényes orvoslást keresni.

Egy tótvaradi lakos.

EGYESÜLETI ELET.

(*) **A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyuletenek aradi fióka** holnap, szerdán este 8 órakor egyleti helyiségükben (Schweznervendéglo, pécskai-ut 5.) választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait és pótagjait ezúton hívja meg az **Elnökség.**

(*) **Jóváhagyott alapszabályok.** Az **Uj-szentanna magyar nyeloterjesztő önképzőkör** alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal eliatta.

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDES

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, január 14.

Az időjárás változatlan maradt az utóbbi napokban gazdáink szomorítására.

Az árak is estek, mert a vételkedv megcsappant és a fogyasztók egy időre fedezték szükségletüket.

A mai hetivásáron élénk kínálat mellett elkelt 500 métermázsza buza és 7—800 métermázsza tengeri magas napi áron. A buza vételben leginkább vizimalmaink vettek részt.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségü	8:40—8:50.
Buza közép minőségü	8:20—8:30.
Tengeri	4:30—4:35.
Rozs	6:30—6:40.
Arpa	5:20—5:30.
Zab	6:70—6:80.

Az irányzat lanyhább változatlan

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 14.

Délitözsde. Buzakínálat mérsékelt, a vételkedv gyöngye. Lanyha irányzat mellett 16,000 métermázsza került forgalomba, 5 fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonanelek irányzata bágyadt. Időjárás hideg.

Zárul 12 órakor:

Buza 1902. áprilusra	9.15—9.16
Buza októberre	8.37—8.38
Rozs 1902. áprilusra	7.51—7.52
Zab 1902. áprilusra	7.48—7.49
Tengeri 1902. májusra	5.44—5.45
Repece 1902. augusztusra	12.25—12.35

Zárul 5 órakor:

Buza 1902. áprilusra	9.22—9.24
Buza októberre	8.39—8.41
Rozs 1902. áprilusra	7.54—7.55
Zab 1902. áprilusra	7.50—7.52
Tengeri 1902. májusra	5.45—5.47
Repece 1902. augusztusra	12.25—12.35

Zárul 5 órakor.

Oszták hitelrészvény	644.75
Magyar hitelrészvény	662.—
Leszámitolóbank részvény	424.—
Rima-Murányi vasút részvény	484.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	652.25
Közut vasút	595 —
Városi villamos vasut részvény	293 —

Kerpel Izsó

50,000 kötetes

kölcsön-könyvtárába

Aradon, Átél Péter-utca 1. szám, (az udvarban)

Telefon-szám: 407.

A következő ujdonságok érkeztek:

Broughton: Olyan mint a virág. Crocker: Gven, Tolstoj: Sötétség orsz., Theuriet Virágos erdő, Tutsek: Örvény, Bartha: Kazár földön, Göbbe naptár 1902, Laufs: A páholy, Horovitz: Camilla, Molnár: Gazdátlan csolnak, Gárdonyi: A láthatatlan emb., Thury: A kapitány, Szűcsné: Alf. Szakácskönyv, Jókai: Egetvívó asszonyok, Herczeg: Pogányok, Mikszáth: Öreg szeker, fakó hám, Fekete kakas, A szelistyei asszonyok, Gorkij: Csudra Makar, Szabados: Leányok, asszonyok, Eötvös Károly: Emlékezések, Magyar alakok, Beniczkyne: Mindenáron, Hanna, Az első nyom, Ohnet: A könnyűvéreiek, X. Szűzek a vásáron, Brioux: A vörös talár, Sz. I.: Elsülyedt lelkek, Almanach 1902. Donászy: Szigetvár, May: A puskás bur, Koltai: M. szab. harcok vezerei, Eckstein: Isk. kalodában, Aboinyi: Három vi-téz m. baka stb.

Németben: Voss: Der gute fra Checco, Boy-Ed: Loa u. Rahel, Bahr: Neben d. Liebe, Jensen: Frühlingsstürme, König: Ohne Gewissen, Hartwig: Schloss Wolkenstein, Buch der grössten Geheimnisse, Viebig: Die Rosenkranzjungfer, Heiberg: Fast am ein Nichts, Meggede: Von zarter Hand, Tranfil Max: D. Welt hinter den Coulissen, Bernhard M.: In treue fest, K. Essenther: Der echte Ring, Wothe A.: Und doch, Suse, Warum, Ragna, Knut Hamsun: Die Stimme des Herzens, Edwards: Stefan Lawrence, Dewall: Der schöne Lehmann, Kaviar-Kalender 1887—1901., Ballestrem: Aus d. Rumpelkammer, Amors Missethaten, Bülow: Im Hexenring, Wachenhusen: Gesch. e Schönheit, Der Backfisch, Tinseau: Versiegelte Lippen, Spätgen: Plainair. des Amerikaners Wort, Georgy: Lotte Bach's Hochzeitsreise, Hackländer: Im Damencoupé, Vaudéré: Drei Blumen der Wohlust.

Francziában: Zola, Masson, Gyp, Ohnet, stb.-től ujdonságok.

Angolban: Twain, Ouida, Braddon, Broughton, Wells, Collins stb. legujabb művei.

Havi-kölcsöndij: 1 korona 20 fillér, vagy kötetenként fizetve 8 fillér.

A tanuló ifjuságnak 1 óra 1 kor., vagy kötetenként 6 fillér.

A könyvek ujak és tiszták.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek és tetszés szerinti mennyiségben kaphatják a legujabb és legérdekeőbb műveket.

A magyar, német, francia és pótyjegyzékek megjelentek és ingyen kaphatók.

Ugyan-e cég Andrassy-téri könyvkereskedésében **üzleti könyvek** u. m. strazzák, naplók, főkonyvek, stb. **igen jutányosan** kaphatók.

NAPIREND.

Január 15. Szerda. Róm. kath. naptár: Pál remete. — Protestáns naptár: Laski János. — Görög-keleti naptár (január 2.): Szylyveszter. — A nap két 7 óra 29 perckor, nyugszik 4 óra 19 perckor. — A hold két 9 óra 51 perckor, nyugszik 10 óra 52 perckor.

Időjárás. Légnymás reggel 7 órakor 7680 milliméter, délután 2 órakor 7634 milliméter. — Hőmérsék reggeli 7 órakor $C^{\circ} + 16$ délután 2 órakor $C^{\circ} + 34$ — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor EN 4, délután 2 órakor EN 5. — Felhőzet reggel 7 órakor felderült, délután 2 órakor felborult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

* Az ezen rovat alatt közlöttékert nem vállal felelősséget a szerk.

Héjféli. A központi meteorológiai Intézetnek Arad-
ra küldött táviratát aszerint a mai napra a következő idő
járás várható: Hideg, elvívte csapadék, szeles.

Szabadságszerel emléktárgyak országos múzeuma (szin-
háza épület 1-ső emelet.) Nyitva van mindennap délelőtt 8
órától délután 6 óráig. Belépési-díj: Hétköznapiakon 40 fillér,
vasárnap 20 fillér.

Kőbány-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szomb-
aton délelőtt 11 1/2-12 1/2 óráig, kedden, csütörtökön és
pénteken délután 1 1/2-2 1/2 óráig, vasár- és ünnepnapokon
szünet. Helyiség: Ereklie azeum helyisége melletti ülés-
terem.

Január 15. A Kőbány egyesület fölőlvásó-estéje dé-
lútán 5 órakor (Felső kereskedelmi iskola.)

Január 16. Az aradi atletikai klub értekezlete este
6 órakor (Millennium külön terem.)

Január 17. Az aradi zenekedvelők egyesületének köz-
gyűlése délután 5 órakor.

Január 19. A II. kerületi Jótékony állásfoglalás-köz-
gyűlése délután 3 órakor. — Az aradi közjegyzői ka-
mara közgyűlése. — Alberti Werner hangversenye dé-
lútán 5 órakor (Fehér Kereszt.) — Az aradi Oratorium-
egylet közgyűlése délelőtt 11 órakor (Polgári fiúiskola.)

Január 26. Andriczek Ferenc cs. és kir. kamara-mű-
vész hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt.) —
Az aradi ügyvedi kamara közgyűlése délelőtt 10 órakor.
— Az aradi református egyház közgyűlése délelőtt 10
órakor (Városház.) — A borsosjenői takarékpénztár rész-
vénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A borsos-
jenő és vidéke gazdasági- és hitelszövetkezetének közgyű-
lése délután 3 órakor.

Január 27. Aradmegye évnegyedes közgyűlése dél-
előtt 9 órakor.

Január 28. Világos hegyközség közgyűlése

Január 30. A nagybutyini takaré- és előlegezési-
egylet mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 10 órakor. —
Jegyzőválasztás Pankotán

Február 26. Aradváros tisztújító közgyűlése délelőtt
10 órakor

A Remekírók

**50 kötetes képes kiadása
havonkénti 3 koronás részletfize-
tésre kapható**

INGUSZ I. és FIA

**könyvkereskedésében
Aradon, a Templom- és Kazinczy-utcák sarkán.**

Ugyane cég ajánlja

**táncmultságok - rendezőinek
saját készítményű**

cottilionjait,

**100 darab finom bál cottilion
2 forint.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

REGENY-CSARNOK.

A h a r m a d i k.

— Regény. —

Írta: **Siemkiewicz Henrik.**

Fordította: **Hegedűs Szerafin. [15]**

(Polytata.)

XIII.

Tizenegy óra délelőtt.

Minden pillanatban megérkezhetik Eva.

Zsákvázon ing van rajtam, mely a nya-
kán szabadon van hagyva, kissé foltozott, de
nem rongyos posztóköntös, őv, s még a mi
hozzátartozik, egészítették ki kosztümömet.

A szürke paróka egészen szemembe ér s
szakértők is csak nehezen ismerhetnék fel a
parókát. Szakállam a türelem mesterműve.
Nyolc óra óta azon fáradoztam, hogy erős nyv-
vel szürke szálakat ragaszszak az állam köré,
míg végre oly tiszteletreméltónak látszottam, a
melyet aligha fogok elérni valaha... Higitott
sepia barnára arcomat, a ráncokat pedig geni-
álisan festette Swiatecki. Hetven éves aggnak
látszom.

Swiatecki azt állítja, hogy egész szép jó-
vedelem volna, ha modellnek állnék be, s ez
a művészet érdekében is óriási előny volna.

Féltizenkettő... Eva kocsija most áll
meg a kapu előtt.

Egy csomagba téve nappali ruhámat lekül-
döm a kocsiba, mert nem lehet tudni, hát ha
át kell öntőznöm. Aztán hárfámat magamhoz
véve a kocsinhoz megyek, kinyitottam a bintó-
ajtáját s így szólók:

— Dicsértessék az Ur Jézus!

Eva a csodálkozástól és elragadtatástól ma-
gánkívül van.

— Nagyszerű fickó! Kitünő maszk! Pom-
pás megjelenés! — ismételte nevetve. —
Csak művészek juthat ilyesmi eszébe!

Ő maga pedig valóságos hajnal, nyersse-
lyem ruhájában s piros pipacsos szalmakalap-
jában. Nem tudom róla levenni szemem. Nyi-
tott kocsiban jött értem s az utca népe mind
köréngyűl; de ő reájuk sem hederít.

Végre megindult a kocsi. szívem hangon-
san kezd dobogni... negyedóra múlva szem-
től-szembe állhatok az isteni Helenával...
Még alig haladtunk száz lépésnyire, Osztricsin-
kit látom jönni.

Ez is mindenbe bele üt az orrát!

A mint bennünket észrevett, megáll, kö-
szönti Evát, aztán éles szemmel vizsgálni kezd.
Különösen engem fixiroz... Nem hiszem,
hogy felismert volna. Miután a kocsi mellette
már elgördült, visszaneztek, hát biz' ő még
mindig egy helyen áll, szemét le nem véve
rölünk, követ tekintetével. Csak az utcáskoron
vesztem szem elől. A kocsis elég jól hajt, mé-
gis örökkévalóságának tűnik föl ez ut. Végre
megállunk a „Belvédéré-alleeben“...

Helena háza előtt vagyunk...

Nekirontok az ajtónak, mintha tűz volna.
Eva mögöttem futva kiáltja:

— Milyen kiálthatatlan öreg!

Előkelő megjelenésű inas nyit kaput, ki
látásomra elbámul s nyitva felejté száját. Éva
megnyugtatta őt, hogy az öreg vele jött s
együtt megyünk föl a lépcsőn.

Kis idő múlva megjelenik a komorna s
jelenti, hogy a nagyságos asszony a szomszéd
szobában troilletet csinál, azzal eltűnt.

— Jó reggelt, Helena! — kiáltja Éva.

— Jó napot, Evikém! — hangzik a ked-
ves, lágy csengésű hang. Azonnal, azonnal!
egy-két perc múlva elkészülök toillettemmel!

— Helena! Ha tudnád mi vár rád, itt, ha
láttnád... Öreg hárfást hoztam magammal,
egy jó képi öreget, ki az Ukraina pusztáit bar-
rangolja be.

Örömkialtás hangzik a szomszéd szobából,
az ajtó feltáruul s félig felöltözve, vállfűzővel,
nyitott hajjal Helena ront be rajta.

— Hárfás! Vak öreg! Itt Warsóban!

— Nem vak! Ó lát! — kiált hirtelen Eva,
ki a tréfát nem akarta tulságba vinni.

Már késő; abban a pillanatban már He-
lena lábai elé vettem magam s a legtisztább
dialektusban kiáltom fel:

— Isteni Cherub!

Karommal átfonom lábait s tekintetemet
nem tudom róla levenni. Népek millió borul-
jatok le előtte! Tömjezővel jöjjetek mind!
A milói Vénus, maga az igazi Vénus!

— Cherub! — ismételtetem elragadta-
tással.

Hárfás lelkesültségem megmagyarázható,
mert hosszas „vándorlás“ után végre találtam
ukrainai lelket. Mégis kiszabadítja magát He-
lena s tova siet... Egy pillanatig azonban
látom még alabástrom nyakát, vállát, melyek a
nápolyi muzeum Psychejére emlékeztetnek.

Most már eltűnik az ajtó mögött, én azon-
ban még mindig ott térédelek, a szoba közepén.

Napernyőjével fenyegetve int Evike s a
kezében levő rezedá csokorba rejtje el mosolygó
szájcskáját.

Ezalatt párbeszéd keletkezik az ajtón ke-
resztül, még pedig a legszebb dialektusban,
melyet valaha beszéltek az Ukrainában. Min-
den kérdésre elkészültem s úgy hazudom, mint-
ha könyvből olvasnám... Cehrynschenből
való imker vagyok. Egy warsói slachci meg-
szöktette a leányomat, én pedig a szegény
öreg addig-addig busulkodtam méhesemben,
míg egyszer csak utrakerekedtem s utána in-
dultam. S jó emberek itt-ott adtak egy pár
fillért dalaimért. Es most? Majd csak fellelem
valahogy leányomat, s viszontlátjuk egymást,
akkor aztán megálodom s visszatérek hazamba,
mert visszavágyódom az Ukraina földre. Ott
akarok méhesemben meghalni, a csendes ma-
gányban. Mindenkinek meg kell halni s az
öreg Füllöp ideje is elérkezett már.

Milyen is az igazi művészi lélek! Evike
ugyan jól tudja, hogy ki vagyok, de elbeszélé-
sem oly mélabus hangulatba ringatja, hogy bá-
jos fejcskóját kissé lehajtva, szánakozva te-
kint rám.

Helena is elérzékenyül, remegő hangjáról
veszem észre.

Az ajtó kissé nyílik; gyönyörű kar jelenik
meg a nyílásnál, s hirtelen három rubelt nyom
a kezembe, melyet elfogadok, mert szerepem
ügy kívánja. Hála fejében az összes szentek
nevében áldás záport zuditok Helena fejére.

A komorna Ostricinski urat jelenti, ki kér-
deztet, hogy a nagyságos asszony hajlandó-e
őtfogadni.

— Ne bocsásd be, kérlek! — kiált ijed-
ten Eva.

Helena hallgat rá s nem fogadja el Ostri-
cinski urat. Sőt még csodálkozásait fejezi ki az
ilyen korai látogatás 'elett. Magam sem tudom
megérteni, hogy Ostricinski, ki igen jól tudja
mi illik, mi nem, és aki nagyra is tartja ma-
gát e miatt, hogy akar ő ilyen korán már lá-
togatást tenni.

— Valami lappang a dologban! — mondja
Eva.

A találgatásra már nincs idő, mert a kö-
vetkező pillanatban megjelenik Helena teljes
toilletében s vele egy időben az inas is, hogy
a reggelit bejelentse.

(Polytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1901. évi október hó 1-től.)

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. u.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	3.56	Személyvonat d. u.	3.58
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	8.50
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsturól reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. u.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyevonlat d. u.	10.43
Személyvonat d. u.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyevonlat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.55
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyevonlat reggel	7.12	Személyvonat reggel	8.38
Személyvonat d. u.	4.09	Vegyevonlat este	7.06
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Borossebesről szv. r.	8.03
Vegyevonlat d. u.	12.06	Vegyevonlat d. u.	11.—
Borossebesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	6.56

IDEGENEK ARADON.

— Január 14 —

Vass szálloda. Marosi Béla utazó Budapest. —
Markstein Jakab utazó Budapest. — Fein Mór utazó
Bécs. — Taussig Zoltán utazó Bécs. — Balta De-
zso birtokos Battonya. Mayer Armin utazó Bécs. —
Lefkovic Mór utazó Budapest. — Lantos Géza
utazó Budapest. — Roth Jenő utazó Budapest. —
Kutasi Dávid utazó Budapest. — Petrovics Aurel
ügyvéd Nagylak. — Arkosi Gyula jegyző Krokna.
— Tamó Zsigmond jegyző Almás. — Janza Gyula
jegyző O Apati. — Dr. Marta Sándor ügyvéd Lippa.
— Kohn Izidor utazó Bécs. — Lemberger Lipót-
utazó Bécs.

Városi színház.

Bérlet 97. sz.

Páratlan.

Szerdán, 1902. évi január hó 15-én:

Az eleven ördög.

Vig operette 3 felvonásban. Bayard után szabadon színre-
alkalmazta: Deréki. Zenéjét szerző: Konti József.

SZEMÉLYEK:

A herczeg . . . Réti István.	Pomponius . . . Mezei Péter.
A herczegnő . . . Kalocsa R.	Grévin, szabó . . . Boda F.
Tibull Giréth K.	Marianna, neje . . . Aradi A.
Herminne . . . Komlósy I.	Desperieres . . . Polgár S.
Lotories . . . Felhő Rózi.	Veronica . . . Tolnainé.

Kezdete 7 órakor.

Az 1895. évi caira s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel és arany éremmel kitüntetve.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt készítmény a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású készítmény, szűz, reuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb készítmény és csúz-fájdalmakat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Egy üveg ára használati utasítással 1 kor., erősebb 2 korona 40 fillér.

SZEGFŰ CRÉME szeplő, májfolt, mitesser s az arcz és kéz bőr mindennemű tisztatlanságai ellen. Főúri körökben is előszeretettel használva. Ára 1 korona.

SZEGFŰ POWDER a tein-nek üdéséget s finomságot kölcsönöz. — Fehér, rózsaszín s crème színben. Egy doboz 1 korona.

SZEGFŰ FOGPOR a fogak s fog-hus épségben tartására. A száját dezinficiálja, a fogaknak vakító fényt kölcsönöz. Egy doboz 80 fillér, fogkefe 1 korona.

SZEGFŰ SZAPPAN a legfinomabb toilett szappan, kiváló kellemes illattal. Egy darab 80 fillér.

HAJ-ELIXIR a haj hullás, kopaszodás, fejkorpa s hajki-kopás biztos meggyógyítására szolgál. Egy üveg 3 korona.

TOKAJI CHINA-YASBOR legkitűnőbb minőségű tokaji aszu ürmösből készítve. Biztos hatású s már legregibb gyomorhajók gyógyítására. Ét-vágytalanság, székrekedés, görcsök s gyomorsűtés egyedüli biztos óvszere. Egy üveg ára 3 korona.

TOURISTA OLAJ az egyedüli biztos szer tyukszem szemölcs és bőrvastagodás gyökeres kigyógyítására. — Egy üveg ára 70 fillér.

GYOMORBOR legkitűnőbb minőségű tokaji aszu ürmösből készítve. Biztos hatású s már legregibb gyomorhajók gyógyítására. Ét-vágytalanság, székrekedés, görcsök s gyomorsűtés egyedüli biztos óvszere. Egy üveg ára 3 korona.

1529

Kapható oszákban az összes gyógyszerárakban.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő.

WIDDER GYULA

gyógyszerész, Sátorajauhely.

Főraktárak Budapest Török József gyógyszerárakban, Király-utca 12. és az Egger-féle „Nádor gyógyszerárakban, Váci-körút 17.

Helybeli raktárak: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Khudy József és Vojtek Kálmán.

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegye világosi járásához tartozó Pankota nagyközségben megüresedett jegyzői állásra az 1886. XXII. t.-cz. 82. §-a értelmében ezennel pályázatot nyitok s a választás megejtésére határidőül folyó hó 30. napjának d. e. 10 óráját Pankota község székházához kitűzöm.

Felhívom mindazokat, kik ezen II.-od osztályu javadalma-zással rendszeresített jegyzői állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. I. t.-cz. 6. §-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat legkésőbb január hó 29-én d. u. 5 óráig hozzám benyujtsák.

Világos, 1902. évi január hó 10-én.

Páris Gábor,

főszolgabíró.

146

Magyar kir. államvasutak igazgatósága.

30604—1901.

210648—1901. F IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha- és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

állomáson	1. évi január hó
Arad	16-án d. u. 2 óra
Szeged	22-én d. u. 2 óra
Debreczen	28-án d. u. 2 óra

Budapest, 1902. január hóban.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város külhatárában fekvő földbirtokok határának megjelölésére vonatkozó 13882—255—901. számú szabályrendeletnek megfelelőleg eszközözendő határjelzésre kitűzött határidő 1901. év végével lejárt.

Felhívjuk mindama külhatárbeli földtulajonosokat, a kik a határjelzést nem eszközölték, hogy azt legkésőbb 1902. évi január hó végéig teljesítsék, mert különben a határjelzést hatóságilag fogjuk eszközölni és a költséget közigazgatási uton beszédelni.

Arad sz. kir. város tanácsának 1901. évi december hó 31-én tartott üléséből.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak.

187010—1901. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Bőrsapkák szállítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1902. év február hó 1-től 1903. év július hó 31-ig évenként szükséges:

mintegy 100 drb altiszti bőrsapka és 400 „szolgai szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok az 1902. év január hó 15-ig betérjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A bőrsapkák a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73. sz. II. em. 48. ajtó) letéteményezett minta szerinti kivitelben szállítandók.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános szállítási feltételek fenti szakosztályánál, valamint minden üzletvezetésnél megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján meg is rendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános szállítási feltételek minden egyes példányáért 50 fillér, a különleges feltételekért pedig 30 fillér fizetendő. A feltételeknek posta útján való megküldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1901. december hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak.

182256—1901. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1902. évi január hó 1-től számítandó egy, esetleg öt éven át borítékok, irodaanyagok és papirosokból felmerülő szükségletének szállítását biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező irodaanyagokból és papirokról szóló kimutatás, mely egyszersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításra vonatkozó részletes módzatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a m. kir. államvasutak igazgatósága, anyag- és leltárbeszerzési A. III. szakosztályánál (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 54 ajtó-szám) kaphatók.

Az ivenkint egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ily felirással: „Ajánlat ad 182256—901. számhoz.” 1902. évi január hó 22-én déli 12 óráig az anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott irodaanyagok értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1902. évi január hó 21-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak főpénztáránál letendő.

Budapest, 1901. december 21.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Felülmul minden eddig létezőt

a

Sultán Rum,

(alcoch. sacch. t. hg.)

mely a theának rendkívül kellemes és zamatos izt kölcsönöz.

Ára 1/2 literes üveg 80 kr., 1 liter 1 frt 50 kr.

Kitűnő ízével páratlanul áll a

Sultán thea.

Ára: 1 deka 10 kr., 1/8 kilo 1 frt, 1/4 kilo 2 frt.

Gyermekek és felnőtteknél egyaránt kipróbált kitűnő hatású szer tüdőbaj, köhögés, nehéz lélegzés, angolkór, csuszos bajok ellen a

Kellemes izü, friss

Csukamájolaj.

Ára egy üvegnek 1 forint.

Délmagyarország részére kizárólagos raktár:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább egy koronába kerül és 20 szó
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendők. Ár-

tesítések a kiadóhivatal ad; leve-
beni kérdéses a válasza való bá-
lyog melléklendő. Telefon értesítések
nem ad a kiadóhivatal.

Értesítés.

Van szerencsém a tisztelt vevői-
met értesíteni, hogy 1902. február
hó 1-étől

a Templom-utca 3. sz. alatti
czipész-üzletemet

feloszlatom és hogy iparomat

Heim Domokos-utca 2 sz. alatt,

a Tokóli-téri Kishalmi-féle gőzfürdő mellett

továbbra is folytatom, a hol mérték
szerinti megrendeléseket pontosan
teljesítek.

A n. é. közönség további szí-
ves pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

Pakszián Sándorné.

5968—1901. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Nagy János és neje végrehajthatóknak, Nagy Gáspár Gábor végrehajtást szenvedő elleni 121 korona 64 fillér tökélettel és járuléka iránti végrehajtási ügyben az aradi kir. törvényszék, a pécskai kir. járásbíró területén lévő, M.-Pécska határában fekvő, a m. pécskai 3811. sz. tjkvben A. I. 1. sorsz. a ingatlanra az árverést 2570 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlan az 1902. évi február hó 21-ik napján délelőtti 9 órakor ezen telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékoznak tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 257 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál 1901. évi december hó 31-ik napján.

Dr. Jakó,
kir. albiró.

357

Lázár Gyula

fűszer, csemege, bor, pezsgő, rum, tea és cognac kereskedése és asványvizek főraktára

Aradon, Andrássy-tér 19. szám,

(a Központi szálloda-épületben.)

Gyors és pontos kiszolgálás mellett mindenkor friss és jó áruk a legolcsóbb áron.

Készpénz fizetésénél 2 százalék pénztári jutalék.

Telefon 844. 1718

Magy. kir. államv. üzletvezetősége Debreczen.

38414—1901. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Nyiregyháza állomásán 1902. évi július hó 1-én a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyanazon időponttól számítandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdetik.

Az 1 koronás bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak Nyiregyháza állomásán levő vendéglői üzlet bérletére” felirattal ellátott, nemkülönb a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1902. évi február hó 1-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján, térti bevénnyel nyújtandók be, ugyanazon időpontig bánatpénz fejében pedig hatszáz korona készpénzben küldendő be, — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénz árba posta útján jelen pályázati hirdetmény számára való hivatalozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg. és keresk. osztályában) (Tisza-palota II. emelet 25. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételtől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezendő ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A m. kir. államvasutak fentartják maguknak azon jogot, hogy a pályázatok közül — tekintet nélkül a felajánlott bérösszeg nagyságára — szabadon választhatósanak.

A vendéglő helyi-égek közül az I—II. osztályú étterem fűtése és világításáról a vendéglős saját költségén tartozik gondoskodni, míg a III. oszt. váró- és étterem világítását és fűtést költségeit felerészben a va. utitétet, felerészben pedig a vendéglős viseli.

Kelt Debreczen, 1901. december havában.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Ékszerárnyakat, zálogjegyeket, tört aranyat, ezüstneműeket

készpénzfizetés mellett, legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA,

Minorita-palota.

Szállítható

izzó

harisnyák

(Auerhálók nem szabaldalmi kihágás.)

Azonnal használhatók s minden égre alkalmazhatók.

25 darab 6 frt, 50 drb 11 frt, 100 darab 20 frt

bérmentesen házhoz szállítva, jótállás mellett, utánvétellel, 1178

Gluhstrumpf-Fabrik „BRILLANT“
Berlin, Linkstrasse 27g.

Képes árjegyzék bérmentve ingyen.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalok kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalok kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a Staat Medical Institute-nek az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivetéit nem tesz. Mindenki írhat érte bárholonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendők. 1341

Magy. kir. államvasutak.

204554—1901. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1903. évben szükséges vasuti talpfák, váltó és külön talpfák szállítását biztosítani kívánván, ezen nyilvános pályázatot hirdet.

a) 2500 drb 270 cm. hosszú I-ső rangú fehyő talpfa.
b) mintegy 30000 drb. 270 cm. hosszú I-ső rangú tölgy v. bükkfa,
c) mintegy 570000 drb. 250 cm. hosszú I-ső rangú tölgy vagy bükkfa és

d) mintegy 440000 drb. 220 cm. hosszú II-od rangú tölgy vagy bükkfa, továbbá

e) mintegy 2300 köbméter tölgy váltó és külön talpfa szállítására.

Kedvező árak mellett a b. c) és d) alatt érintett talpfák szállítása három évi, az e) alatt érintett váltó és külön talpfa szállítása pedig két évi időtartamra is biztosítatik.

A szállításra vonatkozó részletes módozatokat magában foglaló „Ajánlati felhívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos iparegyesületnél, a keresk. muzeum igazgatóságánál, valamint a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségeinél megtekinthető és a m. kir. államvasutak anyag-és leltárbeszerzési (A III) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. sz. II. em. 44. ajtó) kapható.

A pályázati feltétel kiegészítő részét kepező általános és különleges feltételek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerezhetők meg.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékban ezen felirattal:

„Ajánlat 204554—901. számhoz” ellátva legkésőbb 1902. évi február hó 12-ikén déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag-és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző napra déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpén táránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módozatok betartása mellett tételnek, valamint az olyanok is, a melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, nem vétetnek figyelembe.

Bud pest, 1902. január hó.

A m. kir. államv.
igazgatósága.

(Utánnomás nem díjazatik.)

